

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Komunální volby – rozbor voleb do zastupitelstva ve Statutárním městě
Chomutov

Předkládá: Bc. Michaela Miltnerová

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela MILTNEROVÁ**
Osobní číslo: **R19N0036P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Komunální volby v ČR – rozbor voleb do zastupitelstva ve Statutárním městě Chomutov**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Základní principy právní úpravy voleb do zastupitelstev obcí
3. Volební právo pro volby do zastupitelstev obcí
4. Volební orgány
5. Hlasování
6. Praktická část
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

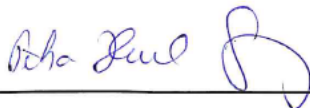
Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

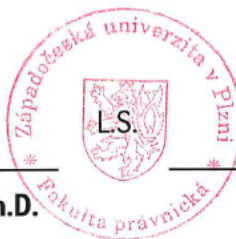
Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. Petra HRUBÁ SMRŽOVÁ, Ph.D. (v.z.)

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. srpna 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Komunální volby – rozbor voleb do zastupitelstva ve Statutárním městě Chomutov“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen, 2021

.....

Michaela Miltnerová

Obsah

Úvod	1
1. Právní zakotvení voleb	3
1.1. Vyhlášení a konání voleb do obecních zastupitelstev	4
1.2. Volební systém	5
2. Volební právo	8
2.1. Aktivní volební právo	9
2.2. Pasivní volební právo	10
3. Orgány obce	12
3.1. Zastupitelstvo obce	12
3.2. Rada obce	16
3.3. Starosta	17
3.4. Obecní úřad	18
4. Volební orgány	19
5. Kandidátní listiny	21
6. Volební kampaň	26
7. Hlasování	30
7.1. Struktura hlasu	31
7.2. Zahájení, průběh a ukončení hlasování a postup volebních orgánů při sčítání hlasů a zjišťování voleb	32
8. Vznik a zánik mandátu, nástup náhradníků	38
9. Soudní přezkum voleb	40
9.1. Ochrana ve věcech seznamů voličů	42
9.2. Ochrana ve věcech registrace kandidátních listin	44
9.3. Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování	47
10. Komunální volby ve statutárním městě Chomutov	51
10.1. Příprava voleb	52
10.2. Volby do zastupitelstva obce 2018	54
10.2.1. Účast ve volbách	58
10.2.2. Kandidatura	60
Závěr	73
Resumé	74
Seznam použitých zdrojů	75
Přílohy	78

Seznam použitých zkratk

Ústava zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
ZVZO zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
SŘS zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Úvod

K životu v demokratické společnosti neodmyslitelně patří volby, ale většina si při zmiňce fenoménu voleb spíše představí volby do Parlamentu České republiky a nebo přímou volby prezidenta České republiky. Tyto volby bývají více medializované a tudíž více vidět a jsou i z pohledu voliče a veřejnosti asi nejzajímavější.

Komunální volby jsou mnohými odborníky brány jako jedny z nejdůležitějších voleb, které jsou spíše širokou veřejností chápány jako volby druhého řádu z důvodu důležitosti celostátního kontextu. Pokud si položíme otázku, proč nejsou komunální volby tak medializované, odpověď je zcela jasná. Jedná se totiž o stovky možná i tisíce samostatných voleb, které mají většinou společný termín konání a pro média je tak obtížné být na všech místech konání najednou a sledovat výsledky, které budou uveřejněny v přímém přenosu, a proto se dozvídáme například z tisku, internetových portálů nebo z televizních médií pouze výsledky voleb, které se konají v největších městech po České republice. Dle názoru autorky voliče spíše zajímají výsledky voleb v obci, kde vykonává své povolání nebo v obci, která je na vyšším stupni než je obec, ve které žije.

Stěžejním předpisem pro tuto diplomovou práci je zákon č. 491/2001Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých předpisů (dále ZVZO). Tento zákon pojednává, jak už je z názvu patrné, pouze o volbách do zastupitelstev obcí.

Cílem této práce je seznámit čtenáře s problematikou voleb do zastupitelstev obcí a také zobrazení teorie a praxe na příkladu statutárního města Chomutova. V praktické části se autorka zabývá nejen volbami do zastupitelstva statutárního města Chomutova v roce 2018, ale také se je snaží porovnat s předešlými lety.

Co se týče teoretické části práce, tak v té je autorkou popsáno právní zakotvení voleb do zastupitelstva obce a hlavních principů voleb. Dále je v této kapitole popsán průběh vyhlášení voleb a konání komunálních voleb a jaký volební systém je zde použit.

Dále práce plynule navazuje na kapitolu volební právo, kde jsou nejprve vysvětleny základní pojmy, které jsou součástí volebního práva, jsou jimi například pojem trvalý pobyt a nebo pojem státní občanství. Poté tato kapitola pokračuje popisem pojmu a rozdílů mezi volebním právem aktivním a pasivním.

Třetí kapitola se týká orgánů obce, s hlavním zaměřením na nejvyšší orgán, kterým je zastupitelstvo obce. Zde je hlavním právním předpisem zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, které upravuje všechny zmíněné orgány obce. Jak je již uvedeno, tato kapitola je zaměřena především na zastupitelstvo obce, ale jsou zde uvedeny i další orgány obce, které mají souvislost a jsou spojeny s průběhem a konáním komunálních voleb.

Z kapitoly věnované obecním orgánům autorka plynule přechází do další kapitoly, které je věnováno volebním orgánům. Zde je vysvětlena a popsána úloha jednotlivých volebních orgánů.

Pátá kapitola nese název volební kampaň, a jak už název vypovídá, jsou zde popsány základní pojmy volební kampaně.

Následující kapitolou jsou kandidátní listiny, kde autorka píše o náležitostech, které jsou podstatné pro podání a poté i následné registraci kandidátní listiny.

Sedmou kapitolou upravuje téma hlasování, kde je detailněji popsána struktura hlasu a způsob započtení jednotlivých hlasů. Dále v této kapitole autorka uvádí, jak probíhá zahájení, průběh a také ukončení hlasování.

Předposlední kapitolou je kapitola vznik, zánik mandátu a nastupování náhradníků, kde se autorka zabývá vznikem funkce člena zastupitelstva obce.

Poslední teoretická kapitola nese název soudní přezkum voleb, kde se autorka zaměřila na základní a specifické zásady volebního soudnictví a přezkumu jednotlivých fází voleb a konkrétněji se zaměřila na tři typy řízení podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, který uvádí tyto fáze - ochrana ve věcech seznamů voličů, ochrana ve věcech registrace a ochrana ve věcech neplatnosti voleb, hlasování nebo volby kandidáta.

Autorka ve své práci zvolila popisnou metodu, kterou v praktické části a také v teoretické části, která se týká soudního přezkumu voleb obohatila o praktické skutečnosti a zkušenosti.

1. Právní zakotvení voleb

Do demokratického státu i k politickému životu neodmyslitelně patří volby, které se konají jak na místní, krajské, celostátní i evropské úrovni.

Volby v České republice řídí určitými principy, kterými jsou:

- všeobecnost volebního práva,
- rovnost volebního práva,
- přímost volebního práva,
- tajné hlasování,
- zásada poměrného zastoupení a většinového systému,
- svobodné volby.

Tyto zásady můžeme nalézt jak v mezinárodních dokumentech, tak i v právních předpisech vnitrostátní úrovně, mezi které například patří Ústava České republiky (dále jen Ústava ČR) a Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS nebo Listina), která je neodmyslitelně součástí ústavního pořádku.¹

Co se týče mezinárodní úrovně, základní principy voleb jsou upraveny například v těchto dokumentech: Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, a to především Dodatkový protokol.

Ve všeobecné deklaraci v čl. 21 je ustanoveno volební právo a také pravidlo, že každý má právo se účastnit vlády své země a to buďto přímo a nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců, což je uvedeno v odst. 1. V odst. 2 je uvedeno, že každý má právo vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země a v poslední odstavci vyjmenovává základní principy voleb, např. základem vládní moci budiž vůle lidu, která musí být vyjádřena správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva tajným hlasováním neb jiným rovnocenným postupem, který zabezpečuje svobodu hlasování. Všeobecná deklarace lidských práv není mezinárodní smlouvou a je v dnešní době spíše chápána jako právní obyčej. Tato deklarace byla schválena Valným shromážděním Organizace spojených národů a to roku 1948, a i když není právně závazným

¹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky čl. 3.

dokumentem, judikatura Mezinárodního soudního dvora potvrdila závaznost některých jejích ustanovení.

1.1. Vyhlášení a konání voleb do obecních zastupitelstev

Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva vždy tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení.

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí (dále jen ZVZO) volby rozlišuje na dva základní typy. Za prvé jsou to volby řádné a za druhé volby mimořádné, které dále dělíme na dodatečné volby, opakované volby a hlasování a nové volby. Volby řádné a mimořádné se od sebe liší hlavně délkou trvání, ale také kým a v jaké lhůtě jsou volby vyhlášeny.

Volby řádné se konají vždy ve všech obcích a v délce trvání 2 dnů, jimiž jsou pátek a sobota. První den voleb se začíná hlasovat od 14.00 hodin a je ukončeno ve 22.00 hodin. V druhý den je hlasování zahájeno v 8.00 hodin a ukončeno ve 14.00 hodin. Volby vyhlašuje prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Vyhlášení voleb je uveřejněno ve Sbírce zákonů a za vyhlášení voleb se považuje den, kdy byla rozeslána částka obsahující ono vyhlášení voleb.² Datum, které prezident určí, musí být ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím funkčního období a končící dnem jeho uplynutí.

Dodatečné volby vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po zveřejnění výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí a konají se v těch obcích, kde se nekonaly řádné volby z důvodu nedostatku počtu kandidátů podle § 23 odst. 8 zákona o volbách do zastupitelstva obcí.

Opakované volby a opakované hlasování vyhlašuje taktéž, jako v případě dodatečných voleb ministr vnitra a to do 30 dnů, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu, který shledal oprávněným návrh na neplatnost hlasování nebo na neplatnost voleb.

² Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §3.

Nové volby se podle § 58 odst. 2 ZVZO nekonají v posledních šesti měsících funkčního období zastupitelstev obcí. Tyto volby vyhláší ministr vnitra do 30 dnů pokud dojde k následujícím situacím:

- počet členů zastupitelstva se sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci,
- počet členů zákona se sníží pod pět nejsou-li náhradníci,
- dojde-li ke vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu,
- dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce.

Dodatečné volby, opakované volby a opakované hlasování a nové volby se konají pouze v jednom hlasovacím dni.³

1.2. Volební systém

Podle čl. 102 odst. 1 Ústavy ČR jsou členové zastupitelstva voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.⁴ Avšak ZVZO doplňuje stanovení podmínek voleb do obecních zastupitelstev o konání podle zásad poměrného zastoupení.⁵

Na volební systém můžeme pohlížet ze dvou pohledů. V užším smyslu ho můžeme chápat jako princip, na němž se zakládá převádění volebních hlasů na celkové mandáty. Kdy v tomto smyslu se používají dva základní volební principy – většinový a proporcionalní, neboli poměrný. Většinové volební principy se používají a jsou založeny především pro jednomandátový volební obvod, kdežto poměrný pro vícemandátový volební obvod. Většinový volební systém spočívá ve výběru jednotlivých kandidátů voliči a ten, který dostane většinu hlasů získá mandát v daném volebním obvodu. Volebních obvodů je tolik, kolik se volí mandátů. V systému poměrném naopak voliči vybírají mezi kandidátními listinami, tedy v praxi mezi jednotlivými politickými stranami nebo hnutí, nikoliv mezi jednotlivými kandidáty. Podle Čmejřka a spol. mají volební systémy založené na většinovém principu řadu předností, mezi které patří například jednoduchost, vysoká personalizace volby a další. Mezi největší problémy řadí například

³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 212.

⁴ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky § 102.

⁵ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 2.

nedostatečné rozložení politických sil a selhání plnění hlavního úkolu voleb. Kolektiv autorů také definuje poměrného zastoupení, kdy princip poměrného zastoupení je „*velmi spravedlivý a jeho největší přednost spočívá v plnění základního úkolu voleb, tj. odhalit aktuální rozložení politických sil a přidělit jim mandáty*“.⁶ To však může způsobit situaci, kdy se do zastupitelstva dostane až příliš politických subjektů, a proto se v tomto principu obvykle zavádí umělý práh, tzv. volební klauzule.

Naopak v širším smyslu volební systém vystihuje jakousi komplexní podobu volebního mechanismu a zahrnuje do něj hlavní a základní komponenty, kterými jsou volební obvod, forma kandidatury, struktura volebního hlasu, volební klauzule a v poslední řadě také volební formulí.

Pro volební obvod je důležitá jeho velikost, která se měří počtem mandátů rozdělovaných pro daný volební obvod. Velikost se tedy neměří typicky z hlediska velikosti území, ani z hlediska počtu obyvatel, ale právě počtem mandátů. Velikost volebního obvodu ovlivňuje proporcionalitu voleb. Platí zde pravidlo, čím větší je volební obvod, neboli čím více mandátů ze v daném volebním obvodu přiděluje, tím jsou volby proporcionalnější.⁷

S volebním obvodem souvisí forma kandidatury. V případě voleb do zastupitelstev obcí má kandidatura listinnou formu, kdy si volič vybírá z kandidátních listin jednotlivých politických stran, hnutí nebo politických koalic. Je zde zvolena otevřená, neboli volná kandidatura, kdy se volič nemusí při hlasování omezovat pouze na jednu kandidátní listinu, kdy je tímto posilována personalizace voleb.

Svým volebním hlasem volič vyjadřuje své politické názory a preference ve vztahu k nabízeným politickým programům. Dle Čmejrkova strukturou hlasu rozumíme „*formu transformace rozdílných politických preferencí voličů do*

⁶ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 54

⁷ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 54.

*jednotné podoby hlasování, která souvisí s formou kandidatury“.*⁸ S volbami do zastupitelstev obcí je spojen vícenásobný hlas, kdy volič má k dispozici takový počet volebních hlasů, kolik je přidělovaných mandátů. Vícenásobný hlas tedy umožňuje voliči volit napříč politickým spektrem, bez ohledu na kandidátní listiny – této možnosti hlasování říkáme panašování, popřípadě preferenční hlasování.

Volební klauzule, též nazývána uzavírací klauzulí je, jak již bylo výše zmíněno, označována jako tzv. umělým prahem pro vstup do zastupitelského orgánu, kde se rozdělují jednotlivé mandáty. V České republice se uzavírací klauzule používá u všech typů voleb, které fungují na principu poměrného zastoupení. Jde o získání určitého počtu hlasů, aby se strana mohla podílet na rozdělování mandátů. Uzavírací klauzule pro volby do zastupitelstev obcí je stanovena 5%, a v případě koalic se dané procento nezvyšuje.⁹

Volební formulí je založeno převádění hlasů voličů na mandáty pomocí matematických operací, které jsou zakotveny ve volebním zákoně. Co se týče proporcionální volební formule, tu rozlišujeme buď na volební kvóty nebo na volební dělitele. Volební kvóty představují počet hlasů potřebných pro získání mandátu, kde se jedná o přirozený práh vstupu do zastupitelstva. Co se týče formulí založených na volebních dělitelech, tak tam se zisky stran postupně dělí určitou řadou dělitelů a vypočtené podíly se poté seřadí podle velikosti a stranám jsou přiděleny mandáty podle nejvyšších podílů volebního zisku. Do zastupitelstev obcí se používá tzv. d'Hordtova metoda, která je založena na posloupnosti dělitelů 1, 2, 3, ..., n, kdy písmeno „n“ označuje celkový počet rozdělovaných mandátů. Zvolená řada dělitelů má také podstatný vliv na proporcionalitu voleb. Například pokud jsou mezi děliteli malé intervaly, platí i u d'Hordtovi metody, posiluje se prezentace silných stran.¹⁰

⁸ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 55 - 56.

⁹ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 57.

¹⁰ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 58.

2. Volební právo

Volby do zastupitelstev obcí, zvláště podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb nebo třeba rozsah soudního přezkumu upravuje zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Volební právo je dále rozděleno na volební právo aktivní a volební právo pasivní, které budou rozebrány v pozdější samostatné podkapitole. Tyto práva ale souvisí a jsou v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, kam nás také odkazuje ZVZO, kde je stanoven pojem občan obce.¹¹ V § 16 zákona o obcích je stanoveno, že občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a nebo má v obci hlášený trvalý pobyt.

Další podmínkou pro výkon volebního práva, jak aktivního, tak pasivního je dosažení 18 roku věku. § 17 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích stanoví, že stejné právo má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem, ale je v obci hlášena k trvalému pobytu.¹² Toto právo mu přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána.¹³

V souvislosti s pojmem občan obce dochází veřejností k zaměňování pojmů trvalého pobytu a bydliště. Co se týče pojmu bydliště, je pojmem občanského práva, a upravuje jej zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve svém § 80, kde zmiňuje například, že „člověk má bydliště v místě, kde se združuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale“.¹⁴ Pokud člověk takového bydliště nemá, považuje se za jeho bydliště to místo, kde žije. Pokud toto místo nelze jakýmkoliv způsobem zjistit a nebo ho lze zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště to místo, kde má člověk svůj majetek a nebo kde měl hlášené své bydliště naposledy.¹⁵ Naopak pojem trvalý pobyt je pojmem práva správního a zakotvuje jej zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů (dále zákon o evidenci obyvatel), který v § 10 říká, že „místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu

¹¹ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 59.

¹² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 17.

¹³ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část. 9. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 94.

¹⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 80 odst. 1.

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 80 odst. 2.

a to v objektu, který je označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.“¹⁶ S pojmem trvalého bydliště souvisí také hrozba tzv. „nakupování mandátů“, která spočívá v lehce splnitelné podmínce přihlášení se k trvalému pobytu v určité obci, kdy žádný správní orgán nezkontroluje délku trvání takového pobytu, tudíž může nastat reálná obava, že se počet osob, které jsou přihlášeny k trvalému pobytu v určité obci právě před konáním komunálních voleb výrazně zvýší. Tzv. „nakupování mandátů“ tak může se své podstatě narušit svobodnou volební soutěž a může tak být v rozporu s ústavním pořádkem České republiky.¹⁷

2.1. Aktivní volební právo

Aktivní volební právo, neboli právo volit, zakotvuje ZVZO v § 4, kde jsou uvedeny jak podmínky, tak i překážky výkonu aktivního volebního práva. Předpokladem pro výkon aktivního volebního práva je fakt. Že právo volit má občan České republiky, který alespoň v druhý den voleb, pokud se volby konají ve dvou dnech, dovršil 18 let věku a je v den voleb přihlášen k trvalému pobytu v dané obci, nebo městě.

Dále má právo volit státní občan jiného státu, který v den voleb, pokud se konají ve dvou dnech, tak alespoň v druhý den voleb, dovršil taktéž věku 18 let a je v dané obci přihlášen k trvalému pobytu, kde mu toto právo přiznává mezinárodní úmluva, která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních úmluv a Česká republika je jí tedy vázána podle čl. 10 Ústavy České republiky.¹⁸

Právo volit je zakotveno v Listině a je tudíž garantováno pro všechny občany České republiky bez rozdílu, může dojít k vyloučení člověka z výkonu volebního práva. Jedná se o překážky ve výkonu volebního práva, které upravuje odst. 2 § 4 ZVZO. Tento odstavec je rozdělen do čtyř skupin:

- zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody,
- omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva,

¹⁶ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) § 10.

¹⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 213.

¹⁸ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 4 odst. 1.

- zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu,
- výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí.¹⁹

Co se týče omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, tak tuto překážku ve výkonu volebního práva může uložit a tedy svéprávnost omezit pouze soud osobě v jejím zájmu, kdy soud v rozhodnutí přesně vymezí rozsah omezení svéprávnosti.²⁰

2.2. Pasivní volební právo

Právo být volen, tedy pasivní volební právo je zakotveno v § 5 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Má ho každý volič, který má aktivní volební právo, tedy má právo volit do příslušného zastupitelstva a nevyskytuje se u něho překážka ve výkonu aktivního volebního práva například omezením svéprávnosti ve výkonu volebního práva, nebo je výkon volebního práva omezen z důvodu výkonu trestu odnětí svobody.²¹

Spolu s pojmem pasivní volební právo se setkáváme také s pojmem tzv. inkompatibility neboli neslučitelnosti funkcí. Funkce člena zastupitelstva je neslučitelná s funkcí, která je vykonávána zaměstnancem obce, který je zařazeným do obecního úřadu této obce, jakož i s funkcí vykonávanou zaměstnancem zařazeným do pověřeného obecního úřadu, krajského nebo finančního úřadu. Podmínkou neslučitelnosti je, že zaměstnanec vykonává přímo státní správu, která se vztahuje k územní působnosti příslušné obce, nebo že jde o zaměstnance, který je jmenovaný starostou a nebo radou obce.²²

Funkce člena zastupitelstva obce je také rovněž neslučitelná například s funkcí prezidenta republiky, viceprezidenta a člena Nejvyššího kontrolního úřadu, státního zástupce nebo například vojáka z povolání.

Spolu s neslučitelností funkcí se také setkáváme s pojmy tzv. uvolněný a neuvolněný zastupitel, kdy uvolněný zastupitel se rozumí člověk, který funkci

¹⁹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 4 odst. 2.

²⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 55-57.

²¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 214.

²² Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 5.

zastupitele vykonává dá se říci na plný úvazek, kdy je dlouhodobě uvolněn ze svého dosavadního zaměstnání a přísluší mu za jeho práci určitá odměna a naopak neuvolněný zastupitel je člověk, který k funkci zastupitele dále vykonává svou dosavadní práci.²³

Pokud je ve volbách zvolena osoba, u které nastane okamžikem zvolení členem zastupitelstva obce neslučitelnost funkcí, zastupitelstvo poté na ustavujícím zasedání, aby do 3 dnů po konaném zasedání provedla náležité kroky ke skončení neslučitelného pracovního poměru. Pokud by tedy člen zastupitelstva do 3 měsíců po ustavujícím zasedání nepředložil doklad o tom, že důvod neslučitelnosti funkcí pominul, vyslovilo by zastupitelstvo podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí že jeho mandát zaniká. Pokud není dosaženo zániku mandátu usnesením, které vydá zastupitelstvo, mandát zaniká rozhodnutím ředitele krajského úřadu.²⁴

²³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 71 – 72 .

²⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 214 – 215.

3. Orgány obce

V této kapitole bych ráda nastínila jak funguje obec a především se zaměřila právě na zastupitelstvo obce.

3.1. Zastupitelstvo obce

Jde o kolektivní orgán, který je složený z členů, kteří jsou voleni přímo občany dané obce. Jde o jediný ústavně zakotvený orgán obce, kdy ústava stanoví jeho název, název jeho členů, právo tvorbu nebo například délku funkčního období.²⁵ Zákon o obcích přesně neurčuje počet členů zastupitelstva pro určitou obec, ale upravuje pouze minimální a maximální počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel dané obce.²⁶

Tab. č. 1: počty členů zastupitelstva podle počtu obyvatel dle ZO

počet obyvatel obce	počet zastupitelů
do 500	5 – 15
500 – 3.000	7 – 15
3.000 – 10.000	11 – 25
10.000 – 50.000	15 – 35
50.000 – 150.000	25 – 45
nad 150.000	35 – 55

Zdroj: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Podle tabulky výše tedy zastupitelstvo v obcích do 500 obyvatel by mělo mít 5 – 15 členů zastupitelstva obce, v obcích nad 500, ale do 3 000 obyvatel bude mít zastupitelstvo v rozmezí mezi 7 – 15 členy atd.

Počet členů zastupitelstva vždy stanoví dosavadní zastupitelstvo obce a to nejpozději do 85 dnů před dnem konání voleb. Tento počet je poté závazný pro celé příští volební období. Pokud by se ale dosavadní zastupitelstvo neusneslo a nerozhodlo tak o počtu členů zastupitelstva na další volební období, volil by se

²⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, str. 169

²⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225.

počet členů podle počtu členů zastupitelstva v končícím volebním období. Stanovený počet členů zastupitelstva je vždy lichý z důvodu hlasování.

Zastupitelstvo jakožto nejvyšší orgán obce rozhoduje v samostatní působnosti, kde mu náleží rozhodující oprávnění, může ale rozhodovat i v působnosti přenesené a to za podmínky, že není volena rada obce.²⁷

Zastupitelstvo vykonává svou působnost na zasedání, které se konají vždy podle potřeby, ale nejdéle však jednou za 3 měsíce. Zastupitelstvo je svoláno starostou, pokud o to požádá buď jedna třetina zastupitelů a nebo hejtman kraje, nejpozději do 21 dnů od doručení žádosti o svolání zastupitelstva obecnímu úřadu. Zasedání zastupitelstva řídí starosta. Tyto zasedání jsou vždy veřejná, a je povinností obecního úřadu tuto informaci zveřejnit nejpozději 7 dní před konáním veřejného zasedání zastupitelstva. Obecní úřad musí zveřejnit informace, které se týkají místa, doby zasedání a také nastínit navržený program zasedání, kdy tyto informace uveřejní na úřední desce, nebo na jiném obvyklém místě dané obce.²⁸ V případě neveřejného zasedání nelze zasedání zastupitelstva chápat jako řádné schůze a nemohou tedy přijímat jakákoliv platné usnesení.²⁹ Každé zastupitelstvo obce vydává tzv. jednací řád zastupitelstva, ve kterém jsou stanoveny podrobnosti průběhu zasedání a jsou v něm zakotvena také vnitřní pravidla jednání tohoto nejvyššího obecního orgánu.³⁰

Zastupitelstvo je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Pokud není při zahájení nebo v průběhu zasedání přítomna nadpoloviční většina všech členů, předsedající zasedání ukončí a podmínkou je konání náhradního zasedání v době do 15 dnů. K platnému hlasování, kterým může být například usnesení, nebo třeba rozhodnutí a volba je potřeba, aby souhlasila absolutní většina, tedy nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva.³¹

²⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 226 – 227.

²⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 228.

²⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 71.

³⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část. 9. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 107.

³¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-

O průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje zápis nejpozději do 10 dnů ode dne skončení zasedání a je po uložení na obecní úřad dostupný veřejnosti k nahlédnutí.³² Zápis z jednání zastupitelstva podepisuje starosta obce a místostarosta a určení ověřovatelé, o kterých rozhoduje zastupitelstvo formou usnesení. Důležitými informacemi v zápisu mohou být například počet přítomných členů zastupitelstva, schválený pořad jednání, průběh a výsledek hlasování nebo třeba přijaté usnesení.³³

Obecní zřízení, neboli zákon o obcích stanoví dva důvody, za kterých lze rozpustit zastupitelstvo obce rozhodnutím Ministerstva vnitra. Prvním je, že se zastupitelstvo nesešlo po dobu delší než 6 po sobě jdoucích měsíců, tak aby bylo usnášeníschopné. Druhým důvodem může být, že zastupitelstvo nebo jiný orgán obce nepostupoval v souladu s rozhodnutím soudu o povinnosti vyhlásit místní referendum a zároveň i přes výzvu Ministerstva vnitra nezjednalo nápravu do 2 měsíců. Pokud rozhodne Ministerstvo vnitra o rozpuštění zastupitelstva, může se zastupitelstvo bránit proti tomuto rozhodnutí žalobou k soudu. Rozhodování probíhá formou správního řízení je tedy podmínkou pro podání žaloby vyčerpání všech opravných prostředků v tomto správním řízení, tzn. podání rozkladu. Jestliže dojde k rozpuštění zastupitelstva, vykonává svou působnost rada obce nebo starosta (pokud není zvolena rada obce). Tuto zástupnou činnost vykonávají až do nového zvolení zastupitelstva obce.³⁴

Postavení členů zastupitelstva upravuje zákon o obcích, který byl ale v této části novelizován zák. č. 99/2017 Sb., ze dne 8.3.2017, který nabyl účinnosti 1.1.2018. Zde platí, že funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí. Zákon rozlišuje dva typy členů zastupitelstva. Prvním typem je uvolněný člen zastupitelstva, který je po výkon své funkce zastupitele obce řádně uvolněn z hlediska předpisů pracovního práva. Uvolněným členům se zachovává pracovní nebo obdobný poměr a za výkon funkce člena zastupitelstva jim náleží odměna,

6, str. 228.

³² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 71.

³³ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, str. 192.

³⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 229.

kteřá je vypláćena z rozpočtových prostředků dané obce.³⁵ Odměnou je jak měsíční odměna, tak ale i odměna při skončení funkčního volebního období. Pokud tedy zanikne mandát uvolněnému členovi, obec mu poskytne odškodné ve výši, které je uvedeno v obecním zřídzení.³⁶

Druhým typem jsou neuvolnění členové zastupitelstva obcí. Ti jsou v pracovním poměru podle zásad pracovního práva a je jim poskytnuto pro výkon funkce zastupitelstva pracovní volno s náhradou mzdy. Tuto náhradu mzdy, tedy i sociální zabezpečení a pojistné na veřejné zdraví zaměstnavateli hradí obec podle platných předpisů pracovního práva.³⁷ Uvolněným členům, kteří nejsou v pracovním poměru je hrazena náhrada ušlého zisku, která souvisí s výkonem funkce zastupitele, paušální částkou, jejíž výši stanoví vždy na příslušný kalendářní rok zastupitelstvo obce. Tomuto typu zastupitelů může být taktéž vypláćena odměna za jejich funkce. Pokud neuvolněný člen vykonává také funkci starosty náleží mu odměna v rozmezí 0,3 do 0,6 násobku výše odměny uvolněného starosty. I neuvolněnému starostovi a místostarostovi náleží při skončení jeho funkce od obce odchodné.³⁸

Odměny za funkci zastupitele obce a jejich výši upravuje nařídzení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi základní povinnost zastupitele obce, která vyplývají z obecního zřídzení je zúčastnit se zasedání zastupitelstva obce. Dále je člen zastupitelstva povinen zúčastňovat se i zasedáním jiných orgánů, pokud je jejím členem a plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží. V neposlední řadě musí hájit zájmy občanů obce a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.³⁹ Další důležitou povinností člena zastupitelstva je před zahájením jednání orgánu obce

³⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 230.

³⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 71 – 72.

³⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 230.

³⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 231.

³⁹ KOČÍ, R.oman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1, str. 86 – 87.

sdělit tzv. střet zájmů.⁴⁰ Členové, kteří jsou uvolněni, ale i ti, kteří nejsou uvolněni jsou podle zák. č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů považovány za veřejné funkcionáře, tudíž mají podle zákona určitá omezení.⁴¹ Vztahuje se na ně například obecný zákaz upřednostňovat svůj osobní zájem, podat oznámení o osobním zájmu, nebo třeba o majetku nabytém v průběhu výkonu funkce a o příjmech, darech nebo třeba dluzích formou čestného prohlášení.⁴² Dřívější právní úprava umožňovala vyloučení toho člena zastupitelstva, který oznámil, že je ve střetu zájmů, ale současná právní úprava zastupiteli obce, který je ve střetu zájmů, nezakazuje účast na jednání a ani hlasování o oné věci. Toto potvrzuje stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 8/2011, kde je uvedeno, že „člen zastupitelstva, který je ve střetu zájmů, má právo se účastnit jednání a hlasovat, a závisí pouze na jeho úvaze (na jeho morálním postoji a politické odpovědnosti), zda se projednávání či hlasování opravdu zúčastní.“⁴³

Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor. V případě, že v obci podle posledního sčítání lidu žije alespoň 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné národnosti než české, zřídí se výbor pro národnostní menšinu, pokud o to písemně požádá spolek, který zastupuje zájmy národnostních menšin.⁴⁴

3.2. Rada obce

Radu obce charakterizuje § 99 zákona o obcích jako výkonný orgán obce v samostatné působnosti, která je za své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce.⁴⁵ Jedná se o kolektivní orgán, který se skládá ze starosty, místostarosty (místostarostů) a dalších členů rady obce, kteří jsou nazýváni radní. Členové rady jsou voleni z řad zastupitelů obce. Počet radních je vždy lichý a je omezen rozmezím mezi 5 – 11 členy, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu členů zastupitelstva obce, z čehož vyplývá, že pokud je v obci méně než 15 členů

⁴⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 83.

⁴¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 231.

⁴² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 231 – 232.

⁴³ *Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 8/2011*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, 1. 1. 2014 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/stanovisko-odk-c-08-2011-vyloucen-clena-zastupitelstva-obce-z-hlasovani-pro-existenci-stretu-zajmu.aspx>

⁴⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 117.

⁴⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 99.

zastupitelstva, rada se nevolí. V případě, že se orgán rady obce nezvolí, přechází výkon rady na starostu obce, popř. zastupitelstvo. Rada se schází podle potřeby a její schůze jsou narozdíl od zastupitelstva neveřejná.

Usnášeníschopná je, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů a k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.⁴⁶

Rada obce má stejně jako zastupitelstvo obce svůj jednací řád.⁴⁷

3.3. Starosta

Starosta jako orgán obce, který zastupuje obec navenek je volen zastupitelstvem z řad svých členů. Zároveň musí být občanem České republiky.⁴⁸

Jak je již zmíněno výše, starosta je členem rady obce. Mezi jeho povinnosti se řadí svolávání a řízení zasedání zastupitelstva obce a rady obce. Dále podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a také zápis z jednání rady obce.⁴⁹

Starostu zastupuje místostarosta, který je také volen z řady členů zastupitelstva právě zastupitelstvem.⁵⁰

Zde se nabízí otázka ohledně velmi diskutovaného tématu a tím je „přímá volba starostů“. Jedná se konkrétně o zavedení požadavku o zavedení přímé volby starostů, kdy pod přímou volbou si můžeme představit situaci, kdy starosta obce převezme pravomoci rady a bude oddělen od zastupitelstva, tudíž mu nebude odpovědný za své činnosti. Podle zkušeností z Německa může dojít k situaci, že oddělený starosta se stane velkým a silným mužem, který bude takřka nesesaditelný. V případě, že bude změněn pouze systém volby bez změny pravomoci starosty dojde podle Balíka k „zablokování rady místních politických

⁴⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 233.

⁴⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 108.

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 235.

⁴⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 103 odst. 5.

⁵⁰ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 76.

systémů v případech, že starosta nebude mít podporu nadpoloviční většiny zastupitelstva“.⁵¹

3.4. Obecní úřad

Obecní úřad je upraven v § 109 zákona o obcích a je personálně tvořen starostou, který je v jeho čele, poté místostarostou, tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci zařazenými do obecního úřadu.⁵²

Obecní úřad se může členit na odbory, kdy o dělení obecního úřadu rozhoduje rada, popřípadě zastupitelstvo. Tento orgán plní úkoly uložené zastupitelstvem a radou v rámci samostatné působnosti, dále napomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Dále může vykonávat státní správu v rámci přenesené působnosti.

V obcích s pověřeným obecním úřadem a obcích s rozšířenou působností se funkce tajemníka zřizuje povinně. Tajemník obecního úřadu je se souhlasem ředitele krajského úřadu jmenován starostou obce a je odpovědný starostovi při plnění svých úkolů.⁵³

⁵¹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 76.

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 109.

⁵³ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 77.

4. Volební orgány

Volební orgány jsou zakotveny v § 6 ZVZO. Tento paragraf vymezuje volební orgány, kterými jsou:

- Státní volební komise,
- Ministerstvo vnitra,
- Český statistický úřad,
- krajský úřad, Magistrát hlavního města Prahy,
- pověřený obecní úřad,
- obecní úřad,
- starosta,
- okrsková volební komise.⁵⁴

Tyto orgány jsou orgány veřejné moci a mají za úkol přípravu a provedení voleb do zastupitelstva obce.

Stálé seznamy voličů, kde jsou vedeni voliči, kteří jsou přihlášení k trvalému pobytu má na starosti obecní úřad. Volič, který není občanem České republiky a tudíž nemá české státní občanství, ale má právo volit dle mezinárodní smlouvy, kterou je vázána Česká republika, a který je taktéž přihlášen k trvalému pobytu v příslušné obci, zažádá příslušný obecní úřad o zápis do dodatku stálého seznamu voličů. Každý volič může být do dodatku stálého seznamu voličů zapsán pouze jednou a v úředních hodinách si může překontrolovat a ověřit, zda je správně zapsán v seznamu. Pokud zjistí odchylky od skutečnosti, může požadovat doplnění údajů a nebo provedení oprav v dodatku stálého seznamu voličů. Volič může také vykonávat dohled nad tím, aby v seznamu voličů nebyl zapsán někdo, kdo ve skutečnosti voličem není. Pokud volič zažádá o opravu ve stálém seznamu voličů, obecní úřad je povinen do 48 hodin seznam opravit, tedy žadateli vyhovět, a nebo mu sdělit důvody, proč obecní úřad jeho žádosti nemohl vyhovět.⁵⁵

⁵⁴ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 6.

⁵⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 215.

Státní volební komise je stálým volebním orgánem jak na úseku voleb do zastupitelstva obcí, tak i na úseku voleb do zastupitelstev krajů. Státní volební komise se skládá z ministra vnitra, který je zároveň předsedou komise, a z dalších osob, zaměstnanců v zákoně jmenovaných státních orgánů, kteří jsou na jmenování a odvolávání vládou na návrh ministra vnitra. Mezi úkoly, které státní volební komise vykonává patří například koordinace příprav, organizace, průběh a provedení voleb, nebo třeba vykonávání dohledu nad zabezpečením úkonů, které jsou nezbytné pro organizačně technické provádění voleb. Dále státní volební komise vyhláší a uveřejňuje celkové výsledky voleb prostřednictvím sdělení ve Sbírce zákonů.

Okrskové volební komise jsou zřizovány pro každý volební okrsek. Tyto komise například dbají na pořádek ve volební místnosti. Dále zajišťují a dohlížejí na průběh hlasování, po skončení hlasování sčítají hlasy a poté vyhotovují zápisy o průběhu a výsledku hlasování ve volbách do zastupitelstva obcí. Tyto zápisy o průběhu a výsledku hlasování komise předává Českému statistickému úřadu. Člena okrskové volební komise, nebo jeho náhradníka může delegovat každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla pro dané volby zaregistrována. Pokud není dosaženo počtu členů do okrskových volebních komisí jmenuje na neobsazená místa starosta obce.⁵⁶

⁵⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 216.

5. Kandidátní listiny

Podle § 20 ZVZO „volební stranou mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.“⁵⁷

Volební strany mohou podávat kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva obce, ale pro volby do téhož zastupitelstva obce může strana podat pouze jednu kandidátní listinu. Pokud tvoří kandidátní listinu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí volební strana vždy petici, která je řádně podepsána voliči, kteří podporují kandidaturu volební strany. Důležitým je také prohlášení kandidáta, které tvoří součást kandidátní listiny.⁵⁸

Potřebný počet podpisů upravuje příloha k zák. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstva obcí, kdy jsou počty rozdílné jak pro nezávislého kandidáta jako jednotlivce, tak pro sdružení nezávislých kandidátů. Pro sdružení nezávislých kandidátů platí vždy hranice 7 % z počtu obyvatel obce, která je stanovena vždy k 1. 1. Roku, ve kterém se volby konají. U nezávislého kandidáta je však rozhodující potřebný počet podpisů, který se odvíjí od počtu obyvatel dané obce.

⁵⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 20.

⁵⁸ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4, str. 52.

Tab. č. 2: potřebný počet podpisů voličů zapsaných v seznamech podle počtů obyvatel k 1.1. roku, kdy se konají volby

Počet obyvatel obce k 1. 1. roku, kdy se konají volby	Potřebný počet podpisů voličů zapsaných v seznamech
do 500	5%
500 – 3.000	4%, nejméně 25
3.000 – 10.000	3%, nejméně 120
10.000 – 50.000	2%, nejméně 600
50.000 – 150.000	1%, nejméně 1.000
nad 150.000	0,5%, nejméně 1.500

Zpracováno dle přílohy ZVZO

Potřebný počet podpisů se uveřejňuje nejpozději 85 dní přede dnem voleb do zastupitelstva obce na úřední desce registračního úřadu.⁵⁹

Kandidátní listina obsahuje vždy obsahuje název zastupitelstva obce, dále označení volebního obvodu, název politické strany. U kandidátů je potřeba uvést jméno a příjmení, jejich věk nebo třeba pohlaví, dále povolání, trvalý pobyt a v neposlední řadě členství v politické straně nebo hnutí nebo tzv. bez politické příslušnosti. Dále strana u kandidátů uvádí pořadí na kandidátní listině, zmocněnce volební strany a jeho náhradníka, uvedení koalice nebo sdružení politických stran, podpisy kandidáta a zmocněnce.⁶⁰ Vzor kandidátní listiny je k nahlédnutí v příloze č. 1.

Volební strana může na své kandidátní listině nominovat nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet volených členů do příslušného zastupitelstva obce. Pokud jsou v obci vytvořeny volební obvody, může volební strana na své kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše takový počet kandidátů, kolik členů pro dané zastupitelstvo má být v daném obvodu voleno. Například v obcích, kde je voleno 7 a méně zastupitelů, může volební strana nominovat

⁵⁹ *Kandidatura ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019 [cit. 2021-02.20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kandidatura-ve-volbach-do-zastupitelstev-obci-v-roce-2018.aspx>

⁶⁰ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 22.

nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů zvolených do příslušného zastupitelstva obce, který je zvýšený o jednu třetinu a je zaokrouhlený na celé číslo vždy dolů. Po uplynutí šedesátého dne přede dnem voleb do zastupitelstva obce již nelze do kandidátní listiny doplňovat kandidáty a nebo nějak měnit jejich pořadí.⁶¹

Kandidátní listina se podává registračnímu úřadu nejpozději do 16:00 hodin a to 66 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obce. Podle ZVZO je registračním úřadem obecní úřad, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory a pro ostatní obce vykonává funkci registračního úřadu pověřený obecní úřad.⁶² Ve lhůtě od 66 do 60 dnů před volbami do zastupitelstva obcí registrační úřad přezkoumává předložené kandidátní listiny. Pokud kandidátní listina nesplňuje požadované náležitosti, které jsou uvedeny výše nebo pokud obsahuje-li chybné údaje, či v případě, že není připojena podpisová petice, nebo tato petice neobsahuje potřebný počet podpisů, registrační úřad písemně vyzve volební strany prostřednictvím jejího zmocněnce nebo nezávislého kandidáta nejpozději 58 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obce, aby závady odstranil. Volební strana musí chyby v kandidátní listině odstranit nejpozději do 53 dnů přede dnem voleb. V této zákonné lhůtě může vady na kandidátní listině odstranit také zmocněnec volební strany, nebo také nezávislý kandidát a to i bez písemné výzvy registračního úřadu. Pokud nejsou závady na kandidátní listině volební stranou odstraněna ve lhůtě do 48 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obcí, rozhodne registrační úřad o vyškrtnutí. Registrační úřad může ve lhůtě do 48 dnů přede dnem voleb také rozhodnout o odmítnutí kandidátní listiny, pokud tato listina není podána podle § 21 téhož zákona nebo nemá potřebné náležitosti podle § 22 téhož zákona a nápravu nelze dosáhnout postupem zmiňovaným v odstavcích 1 a 2. Pokud je kandidátní listina, kterou podává volební strana bez vady, registrační úřad rozhodne v její prospěch, tzn. rozhodne o její registraci.⁶³

Kandidát se může do 48 hodin před zahájením voleb do zastupitelstva obce vzdát své kandidatury a to písemnou formou. V téže lhůtě může také zmocněnec odvolat kandidaturu kandidáta u kandidátních listin podaných politickými stranami,

⁶¹ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4, str. 52.

⁶² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 217.

⁶³ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 23.

politickým hnutím nebo jejich koalicemi. Oba tyto úkony jsou učiněny formou písemného prohlášení, které podle § 24 odst. 3 ZVZO nelze vzít zpět, a které musí být doručeno registračnímu úřadu. Pokud se kandidát své možnosti kandidovat do zastupitelstva obce vzdá a nebo je kandidát odvolán zmocněncem pro danou volební stranu ještě před registrací kandidátní listiny, takový kandidát již nebude uveden na hlasovacím lístku a registrační úřad tudíž změní označení pořadí kandidátů tak, že posune číselnou řadu u jednotlivých kandidátů. Pokud ale bylo prohlášení podané až po registraci kandidátních listin, údaje na kandidátních listinách zůstávají stejné, ale při zjišťování výsledků voleb se k hlasům pro již nekandidujícího kandidáta nepřihlíží. Registrační úřad vždy v tomto případě zajistí zveřejnění tohoto prohlášení ve všech svých volebních místnostech na území dané obce, ve kterých se konají volby do zastupitelstva obce.⁶⁴

Pokud registrační úřad kladně rozhodne o registraci kandidátní listiny volební strany nebo hnutí je podle § 25 ZVZO povinen zajistit tisk hlasovacích lístků. Mezi náležitosti, které musí obsahovat hlasovací lístek patří zejména v záhlaví název obce a počet členů zastupitelstva, který má být zvolen. Pokud jsou vytvořeny volební obvody, je uvedeno v záhlaví též označení volebního obvodu a počet členů zastupitelstva, který má být volen v daném volebním obvodu. Hlasovací lístky jsou dále opatřeny razítkem příslušné obce, a je důležité, aby toto razítko bylo umístěno na každém hlasovacím lístku v téže barvě a na stejné pozici. Co se týče přímo kandidátů na hlasovacích lístcích, tak ti jsou uvedeni na společném hlasovacím lístku v pořadí, které si určila sama volební strana nebo hnutí. Kandidáti jsou uvedeni v zarámovaných sloupcích a jsou umístěny vedle sebe. Pokud není možné pro počet kandidátů umístit sloupce vedle sebe, pokračují sloupce i v následující řadě. Každý sloupec je nadepsán názvem, a vylosovaným číslem volební strany nebo hnutí. Toto pořadí volebních stran a hnutí určí losem registrační úřad. U každého kandidáta se uvedou náležitosti jako je jméno, příjmení, věk nebo například povolání. Před jménem kandidáta se na hlasovacím lístku umístí rámeček a pořadové číslo kandidáta označeno vždy arabskou číslicí. Názvy politických stran a hnutí se uvádějí na hlasovacím lístku ve zkratce.⁶⁵

Hlasovací lístky jsou tisknuty oboustranně a to vždy ve formátu A4 nebo větším. Pokud je hlasovací lístek vytisknut oboustranně je na konci každé strany

⁶⁴ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 24.

⁶⁵ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 1-3.

uveden text „Pokračování na druhé straně.“ pro přehlednost a snadnou orientaci v hlasovacích lístcích. Co se týče označení volebních stran a hnutí i pro údaje o všech kandidátech, zde musí být použito stejný druh i velikost písma a pro hlasovací lístky papír téže barvy, velikosti a rozměru. Zde můžeme vidět prvky principu rovného pasivního práva nebo třeba princip rovných příležitostí. V důsledku toho, že by některý z kandidátů byl zvýrazněn nebo napsán jiným typem písma by mohl dostat více hlasů než ostatní kandidáti, kteří jsou napsány stejným typem písma. Dále tu můžeme zpozorovat také princip tajného hlasování nebo volebního práva, který zaručuje stejná velikost hlasovacího lístku pro všechny strany a hnutí. Tudíž kdyby byl hlasovací lístek strany A vytištěn ve formátu A4 a hlasovací lístek strany B ve formátu A3, je okem rozpoznatelné, který volič dal hlas jaké straně.⁶⁶

Starosta dané obce má povinnost zajistit, aby se hlasovací lístky dostaly všem voličům a to nejpozději 3 dny před otevřením volebních místností a v den voleb musí být hlasovací lístky dodány všem okrskovým volebním komisím. V případě, že v obci není starosta, přebírá tuto funkci místostarosta obce, a pokud není v obci ani místostarosta, zajišťuje tuto povinnost ředitel krajského úřadu.⁶⁷

Pokud jsou známy na hlasovacích lístcích tiskové chyby, hlasovací lístky se nijak nepřetiskují, ale je registračním úřadem zabezpečena dostatečná informovanost formou vyvěšení informací o těchto chybách a to ve všech místnostech na území obce, kde se konají volby do zastupitelstva obce.⁶⁸

⁶⁶ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 4.

⁶⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 5.

⁶⁸ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 6.

6. Volební kampaň

Volební kampaň je dle Cabada a Kubáta „*mechanismus, který vytváří formu komunikace mezi subjekty volební soutěže a voliči. Tyto formy komunikace musí být politicky efektivní a vyzdvižené na co nejširší masovou úroveň a jsou vytvářeny na základě důkladných analýz volebního trhu a volebního chování. Ve volební kampani je používána celá škála prostředků. V poslední době se čím dále tím více prosazuje profesionalizace volební kampaně a jsou používány moderní prostředky volebního marketingu, jehož hlavní metodou je volební reklama.*“⁶⁹

Podle Kubáčka tento pojem „*tvoří podmnožinu politických kampaní a vyznačuje se čtyřmi hlavními cíli: informovanost voliče, přesvědčit voliče, posílit stávající podporu a v konečném důsledku mobilizovat voliče.*“ Dále podle něj můžeme volební kampaně dělit v závislosti na vývoji komunikačních technologií na premoderní, moderní a postmoderní, podle délk trvání na krátkodobou, dlouhodobou a permanentní a podle obsahu a formy sdělení na pozitivní, negativní a srovnávací.⁷⁰

Volební zákony řeší i volební kampaň, kde došlo za posledních 20 let k vývoji. V roce 2001 oproti rokům 1991 a 1994 ze zákona zmizelo časové vymezení kampaně nebo definice zakázaných věcí, které nejsou přípustné v době 48 hodin před zahájením voleb. Oproti starším úpravám má starosta pořád možnost, nikoli povinnost vyhradit plochu, která bude sloužit pro volebním stranám a hnutím pro výlep volebních plakátů a to nejméně 10 dnů před zahájením voleb.⁷¹

Volební kampaň je tedy zákonem upravená doba, v průběhu které je možné, aby se strana soustředila na své představení a image.⁷² Nynější úpravu volební kampaně voleb do zastupitelstva obcí upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstva obcí, kde v § 30 vymezuje dobu volební kampaně, kterou stanovuje 10 dní přede dnem voleb. V době počínající třetím dnem před začátkem voleb a koncem hlasování nesmějí být žádným způsobem zveřejňovány výsledky

⁶⁹ CABADA, KUBÁT a kol.. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-63-7, str. 314-315.

⁷⁰ KUBÁČEK, Jan. *Slovník politického management a volebního marketingu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4013-3, str. 26.

⁷¹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 89-90.

⁷² CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6, str. 159.

předvolební kampaně a volebních průzkumů. Dále je v době voleb zakázána volební agitace, a to jakýmkoliv způsobem, v objektu, kde se nachází volební místnost a nebo v jeho bezprostředním okolí.⁷³

Polský politolog Robert Wiszniowski dělí volební kampaně na:

- kampaně orientované stranicky,
- kampaně orientované na kandidáta,
- kampaně orientované na voliče.

Kampaně orientované stranicky jsou považovány a způsobem organizace odpovídají tradičním kampaním, kdy jsou kampaně organizovány politickými stranami. Volební úspěch si volební strana či hnutí zajišťuje hlavně širokou základnou a pro tyto kampaně jsou především typické hlavně tištěné materiály, mezi které patří například stranické brožury a nebo letáky, které hlásají podporu buďto volebního kandidáta a nebo celé strany či hnutí. Dále to jsou například veřejné mítinky, které pořádá strana a konají se nejčastěji někde na veřejných místech, která jsou lidmi oblíbená a debaty se účastní především hlavní straníční představitelé. Typické pro volební kampaně jsou také přímé komunikace s voliči, vytváření stranické image a identifikace za pomoci stranických symbolů a barev a nebo v poslední řadě to je zviditelnění volební strany pomocí volebních plakátů a nebo mediální reklamou například v tisku nebo billboardech.⁷⁴

Dalším typem kampaní je kampaň orientovaná na kandidáta. Tu Wiszniowski považuje za tzv. moderní kampaň. Hlavním cílem je zde prosadit stranické lídry, kdy svou roli zde také hraje nástup médií a nebo také se zde začíná uplatňovat najímání volebních expertů, jinak politických expertů. Pro tyto kampaně je především typická centralizace a větší představování politických lídrů, kdy volební štáb objíždí regiony a nabízí své volební produkty. Dále se do tohoto druhu kampaní také v menší míře zapojují hlavně strategičtí profesionálové z různých agentur, které si strana nebo hnutí najímá k propagaci své strany. Tyto kampaně jsou dost finančně náročné a nejvýznamnějším rozdílem oproti prvému typu je v tom, že v centru dění a zájmu je pouze jedna osoba, tedy politik a nikoli celá

⁷³ KROUPA, Jiří. *Mediální právo*, Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4884-3, str. 179.

⁷⁴ CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6, str. 160.

skupina volební strany. Vybraný politik má za úkol „prodat“ volební produkt, neboli politickou nabídku a politická strana je tedy postupně upozadována. Tento druh kampaně můžeme dále dělit na kampaně náročnými na finanční prostředky, tedy kampaň, kde si volební strana najme politického experta, a nebo na kampaně náročnými na pracovní sílu, kde jsou do volební kampaně zahrnuti spíše straníci.⁷⁵

Posledním typem jsou kampaně orientované na voliče. Tento druh kampaně je výrazně orientován na zajišťování potřeby voličů a tím se jim snaží maximálně přizpůsobit. Velkou roli zde hraje fakt, že tyto kampaně jsou méně standardizované a více se tedy přizpůsobují voličům nebo mediálním kanálům, skrze které může volební strana voliče oslovit. Tyto kampaně bývají více lokálně orientované a je tu více místa například pro mediální poradce.⁷⁶

V poslední řadě bych chtěla zmínit, že v dnešní době se spíše setkáváme u volební kampaně s kombinací všech tří typů kampaní.

Dále se můžeme setkávat s pojmem negativní kampaň nebo negativní reklama. Negativní kampaň je kampaň, která se nesoustředí na výhody nebo zviditelnění kvality vlastního kandidáta, ale snaží se negativně poškodit, nebo například vyzdvihnout nedostatky volebního programu oponenta. Ve své podstatě se jedná o klamné a nečestné snahy o manipulaci veřejného mínění, nebo také o kritiku politického soupeře a snahu o zviditelnění slabých stránek protistrany. Podle Johnson – Carteeové a Copelanda rozlišujeme hlavní tři druhy negativní argumentace v politické reklamě.

Prvním typem je tzv. přímá útočná reklama, která přímo napadá oponenta a jeho stranu či hnutí. Cílem přímé útočné reklamy je zajistit odklon veřejného mínění od oponenta ve prospěch zadavatele volební reklamy.

Dalším typem je přímá srovnávací reklama, kde jsou kandidáti navzájem srovnáváni na základě svých politických zkušeností nebo osobnostních charakteristik. Cílem zadavatele této reklamy je přesvědčení veřejnosti o převaze dané strany a zajistit pro ni lepší hodnocení než je hodnocení oponenta.

⁷⁵ CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6, str. 160.

⁷⁶ CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6, str. 161.

Posledním třetím typem je odvozená srovnávací reklama, která na rozdíl od přímé srovnávací reklamy výslovně pojmenovává toho, proti komu je reklama zaměřená. Negativita toho typu reklamy vyplývá až se způsobu, jakým voliči tuto reklamu vnímají a jakým způsobem je interpretována. Vzhledem k tomu, že je zde většinou negativita vyjádřena explicitně, nepovažuje se tento druh reklamy za součást negativní kampaně.⁷⁷

⁷⁷ CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6, str. 196 - 197.

7. Hlasování

Dle § 29 ZVZO je tedy starosta povinen zveřejnit způsobem v místě obvyklým nejpozději do 15 dnů před zahájením voleb oznámení o době a místu konání voleb v obci. Také v oznámení upozorní občany na povinnost prokázat se při hlasování dokladem totožnosti a také doložit státní občanství České republiky a nebo občanství státu, jehož příslušníci jsou oprávněni volit podle § 4 téhož zákona.⁷⁸

Volební místnosti musí být vybaveny předepsaným způsobem, který je upraven v § 31 ZVZO. Mezi náležitosti, které musí volební místnost obsahovat patří například volební schránka, dále přenosná volební schránka, dostatečné množství hlasovacích lístků a prázdných obálek, které musejí být opatřeny předním razítkem a jsou neprůhledné, stejné velikosti, jakosti a barvy aby byl zachován princip tajného hlasování. Dále jsou to psací potřeby, výpisy ze seznamu voličů a zákon. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, který slouží k na žádost nahlédnutí všem občanům.⁷⁹

K zachování principu tajného hlasování slouží taktéž i prostor pro úpravu hlasovacích lístků, tzv. plenta, která má za úkol oddělit zvláštní prostor volební místnosti tak, aby měl volič soukromí při úpravě a následném vložení hlasovacího lístku do označené obálky, kdy je tedy zajištěna tajnost hlasování. Počet těchto prostor pro úpravu hlasovacích lístků určuje starosta obce, kdy je přihlédnuto k počtu voličů ve volebním okrsku.⁸⁰

Dále ve volební místnosti musí být podle § 31 odst. 4 ZVZO vyvěšen na viditelném místě hlasovací lístek, který je označen nápisem „vzor“ a případně prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury, pokud splní povinnost a bude doručena do 48 hodin před zahájením voleb. Taktéž na objektu, ve kterém se volby konají a tudíž se zde nachází volební místnost musí být vyvěšena státní vlajka a ve volební místnosti na důstojném místě umístěn velký státní znak České republiky.⁸¹

⁷⁸ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 29.

⁷⁹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31.

⁸⁰ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31 odst. 3.

⁸¹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31 odst. 4 – 5.

7.1. Struktura hlasu

V kapitole 1.2. Volební systém jsem již zmínila, že struktura hlasu je spojena s formou kandidatury. U voleb do obecních zastupitelstev se uplatňuje systém volných kandidátních listin, který voliči umožňuje tzv. panašování, což znamená, že si volič může vybírat z kandidátů různých volebních stran a má k dispozici tolik volebních hlasů, kolik členů má být do zastupitelstva zvoleno.⁸²

Volič má tedy k dispozici vícenásobný hlas, jak je již uvedeno více a ten mu umožňuje volby kandidátů napříč volebními stranami. Po výběru kandidáta jej volič označí křížkem, který zapíše do rámečku před jménem vybraného kandidáta a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran.

Další možností, kterou volič má, je označení jedné volení strany křížkem, který volič vyznačí do čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty dané volební strany. Pokud volič zvolí tuto variantu, a pokud neoznačuje žádné další kandidáty, tak dává svůj hlas celé volební straně, tj. podle počtu kandidátů, kolik jich je v daném sloupci uvedeno (až do celkového počtu volených zastupitelů). Právě kvůli této možnosti volby je pro volební strany vhodné vstupovat do voleb se zaplněnou kandidátní listinou.

Posledním způsobem možnosti volby je kombinace dvou předchozích možností. Volič tedy může vyznačit jak celou volební stranu nebo hnutí křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany a zároveň tedy může označit křížkem do rámečku před jméno kandidáta další kandidáty, pro které se rozhodl hlasovat napříč volebními stranami. Touto možností volby tak volič dává přednostně hlasy jednotlivým kandidátům napříč volebními stranami a teprve potom dává hlasy tolika kandidátům zaškrtnuté volební strany, kolik činí rozdíl počtu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni a označením jednotlivých kandidátů, a to v pořadí, ve kterém jsou kandidáti označené volební strany uvedené v jejím sloupci.⁸³

⁸² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 95.

⁸³ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4, str. 62.

7.2. Zahájení, průběh a ukončení hlasování a postup volebních orgánů při sčítání hlasů a zjišťování voleb

Jak se již autorka zmiňuje výše, volebními dny obvykle bývají pátek a sobota, kdy v pátek je stanoven čas voleb od 14 hodin do 22 hodin a v sobotu je čas stanoven od 8 hodin ráno do 14 hodin odpoledne. Předseda okrskové komise je podle § 32 ZVZO povinen zkontrolovat volební místnost, zda je vybavena například volební schránkou nebo dostatečným počtem hlasovacích lístků atd. podle § 31 téhož zákona. Dále předseda okrskové volební komise před ostatními členy okrskové volební komise zapečetí zkontrolovanou a prázdnou volební schránku a také přenosnou volební schránku tak, že tyto schránky přelepí samolepící trikolórou a následně se minimálně s jedním členem okrskové volební komise (s místopředsedou) přes tuto trikolóru podepíše tak, aby jejich podpis byl jak na samolepce, tak i na schránce. Po tomto administrativním kroku prohlásí předseda okrskové volební komise volby za zahájené.⁸⁴

Pokud nastanou případné okolnosti, které znemožní zahájit, pokračovat nebo ukončit hlasování, může volební komise odročit zahájení na pozdější dobu a nebo jej přerušit nebo prodloužit dobu hlasování, nejdéle však o 1 hodinu. Okrsková volební komise je povinna o takovém opatření informovat voliče v místě obvyklým způsobem a také příslušný registrační úřad.⁸⁵

Za případný pořádek a jednání v souladu se zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí zodpovídá předseda okrskové volební komise.⁸⁶ Předseda volební komise také má povinnost zajistit volební schránky. Tudíž pokud se volby konají ve dvou dnech, na konci prvního dne tj. především v pátek po 22. hodině, spolu s alespoň jedním členem zalepí volební schránky tak, aby nebylo možné do nich vkládat ani vybírat volební hlasy nebo jiné předměty. Po odchodu z volební místnosti předseda uzamkne volební místnost a zapečetí vstupní dveře do volební místnosti, kdy se následně opět podepíše jak přes samolepící trikolóru, tak i přes futra dveří. Následující druhý den voleb zkontroluje, zda nedošlo k porušení zapečetění a sejme je, to samé učiní i u volebních schránek.⁸⁷

⁸⁴ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 32.

⁸⁵ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 37 odst. 2 .

⁸⁶ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 35.

⁸⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 37 odst. 1.

Dle § 33 odst. 1 ZVZO každý volič hlasuje za sebe a osobně, kdy není přípustné jakékoliv zastoupení.⁸⁸ Po příchodu voliče do volební místnosti volič předstoupí před okrskovou volební komisi, kde se prokáže svou totožností a státním občanských České republiky, popřípadě občanstvím, které má oprávnění volit na území České republiky. Volič prokáže tedy svoji totožnost občanským průkazem a nebo cestovním pasem, pokud jde o cizince, ti se prokazují také povolením k pobytu na našem území. Příslušný člen okrskové volební komise si poznamená účast voliče do výpisu ze seznamu a předá voliči prázdnou úřední obálku. Pokud si volič nedonesl své hlasovací lístky, nebo mu nějakým způsobem nebyly doručeny, požádá okrskovou volební komisi o vydání jiných hlasovacích lístků.

Po obdržení úřední obálky či vydání nových hlasovacích lístků volič odchází do prostoru, které jsou určeny pro úpravu hlasovacího lístku. V tomto prostoru nesmí být nikdo přítomen, tudíž ani člen okrskové volební komise. Vyjimku stanoví § 33 odst. 6 ZVZO, kdy se jedná o případ, že volič, který si sám není schopen upravit volební lístek pro případnou tělesnou vadu nebo proto, že neumí číst ani psát, je oprávněn si do prostoru pro úpravu hlasovacího lístku vzít dalšího voliče, nikoli však člena volební okrskové komise, aby za něj hlasovací lístek upravil a vložil jej do úřední obálky.⁸⁹ Poté co volič upraví svůj hlasovací lístek a následně jej vloží do úřední obálky, kterou dostal od okrskové volební komise vloží tuto obálku do volební schránky. Pokud nastane případ, že by volič neodešel upravit svůj hlasovací lístek do prostor k tomu určených, volební komise mu nedovolí hlasovat.

Volič, kterého trápí zdravotní nebo jiné závažné důvody, může podle § 33 odst. 7 téhož zákona zažádat o hlasování mimo volební místnost. Volič zažádá obecní úřad a v den konání voleb okrskovou volební komisi, která vyšle k voliči vždy dva své členy s přenosnou volební schránkou, úřední obálkou a také hlasovacími lístky, pro případ žádosti voliče o ně. Při této formě hlasování musí být ze strany členů okrskové volební komise zaručen princip tajnosti hlasování.⁹⁰

Jakmile uplyne doba, která je stanovena pro hlasování, volební místnosti se uzavřou, nutností je však umožnit před tím odvolit všem, kteří jsou ve volební

⁸⁸ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 33 odst. 1 – 3.

⁸⁹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 33 odst. 6.

⁹⁰ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 33 odst. 7.

místnosti nebo před ní. Teprve poté prohlásí předseda volební komise volby za ukončené.⁹¹

Po prohlášení předseda volební komise uzamkne dveře volební místnosti a volební komise může přejít se sčítání hlasů, v tuto dobu nesmí nikdo opustit volební místnost ani do volební místnosti přijít.

Po ukončení hlasování členové okrskové volební komise dají dohromady a sváží prázdné a nevyužité úřední obálky a také zbylé hlasovací lístky a zapečetí je do připravených krabic. Poté se přechází k samotným volebním schránkám, které se odpečetí a otevřou se. Tyto úřední obálky jak z volební schránky, tak i z přenosné volební schránky se poté smísí dohromady.⁹²

Poté členové volební komise přistupují ke sčítání hlasů. Nejprve je potřeba spočítat odevzdané úřední obálky a jejich počet porovnat se záznamy ve výpisu ze seznamu stálých voličů. Pokud volební komise ve volebních schránkách nalezne neúřední obálky a nebo hlasovací lístky, které nebyly vloženy do úředních obálek, tyto volební komise vyloučí.⁹³

Pokud počet odevzdaných úředních obálek souhlasí s počtem voličů, kteří jsou zaznamenáni ve stálém seznamu voličů a odvolili, může volební komise úřední obálky otevřít a začít sčítat platné hlasy pro volební strany či hnutí.

Okrsková volební komise po posouzení hlasovacích lístků se může setkat se třemi různými situacemi, kdy může započít platný hlas pro kandidáta. První situací je taková, že na hlasovacím lístku jsou označeni pouze jednotliví kandidáti kterékoliv volební strany. V tomto případě započte volební komise platný hlas všem označeným kandidátům napříč různými volebními stranami či hnutími. Druhá situace vzniká ve chvíli, kdy je na hlasovacím lístku označena pouze volební strana. V této situaci obdrží hlas každý kandidát dané volební strany. Nejvýše však hlas dostane tolik kandidátů v pořadí, v jakém jsou uvedeni na kandidátní listině, kolik činí počet zvolených členů zastupitelstva. Posledním případem udělení platného hlasu kandidátovi je situace, která spojuje dvě předchozí dohromady. Na hlasovacím lístku je tedy uvedena jak volební strana nebo hnutí, tak i jednotliví kandidáti z ostatních volebních stran. V tomto případě obdrží hlasy nejdříve

⁹¹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 39 odst. 1.

⁹² Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 40 odst. 2.

⁹³ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 40 odst. 3.

vyznačení kandidáti napříč volebními stranami a poté v pořadí dle hlasovacího lístku kandidáti označené volební strany, kteří dostanou tolik hlasů, kolik činí rozdíl volených členů zastupitelstva a počtu jednotlivě označených kandidátů. Opačnou situací je, když se kandidát kandidatury vzdal a nebo byl odvolán. V této situaci volební komise nepřipočítává kandidátovi žádné platné hlasy z důvodu, že se k hlasům, které byli pro něho odevzdány, nepřihlíží.⁹⁴

Pokud lze z hlasovacího lístku vyčíst potřebné údaje, hlavně tedy výsledek hlasování, je tento hlasovací lístek považován za platný a lze jej připočíst k výslednému počtu hlasů pro kandidáty. Pokud tedy pro rozpoznatelný výsledek hlasování není překážkou poškození hlasovacího lístku či jeho přeložení, nemají tyto negace na platnost hlasu žádný vliv. Avšak jako neplatný hlasovací lístek může volební komise označit ten, který není na předepsaném tiskopise, na kterém volič neoznačil ani volební stranu a ani žádného kandidáta, pokud naopak v záhlaví označil více než jednu volební stranu nebo hnutí, pokud volič označil více kandidátů, než je do zastupitelstva voleno, pokud hlasovací lístek nebyl řádným způsobem vložen do úřední obálky a nebo pokud je v jedné úřední obálce vloženo více než jeden hlasovací lístek.⁹⁵ Po zjištění neplatného hlasu se hlasovací lístek a úřední obálka spojí a na úřední obálku je čitelným písmem napsáno „neplatný hlas“, pokud v obálce není hlasovací lístek, je pouze na obálku nadepsán stejný text. Tyto neplatné hlasy se poté vkládají do připravené obálky, která se poté zapečetí.

O výsledku hlasování je vyhotoven okrskovou volební komisí zápis o průběhu a výsledku hlasování, který je podepsán všemi členy volební komise. Toto zpracování zápisu má na starosti zapisovatel okrskové volební komise. V zápise o průběhu a výsledku hlasování zapisovatel uvede dobu začátku a ukončení voleb, popřípadě důvod odročení, přerušení a nebo prodloužení. Dále do tabulek počítačového volebního programu uvádí celkový počet osob v seznamu voličů, počet voličů, kterým volební komise vydala úřední obálky, počet odevzdaných úředních obálek, počet platných hlasů pro každou stranu a počet platných hlasů pro jednotlivé kandidáty. Dále také zapisovatel uvádí počet neplatných hlasů. Poté je tento zápis jak ve formě písemné, tak i na technickém nosiči předán Českému statistickému úřadu.⁹⁶

⁹⁴ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 40 odst. 5.

⁹⁵ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 41.

⁹⁶ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 42 – 43.

Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) z odevzdaného zápisu o průběhu a výsledku hlasování volebních okrskových komisí zjistí, kolik hlasů bylo celkem odevzdáno každému kandidátovi na kandidátní listině a také kolik hlasů bylo odevzdáno pro každou kandidátní listinu. Dále ČZÚ zjišťuje celkový počet odevzdaných platných hlasů pro všechny kandidátní listiny. Pokud volební strana získala méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů, které je vyděleno voleným počtem členů zastupitelstva a následně vynásobené počtem jejich kandidátů, při dalším zjišťování výsledků voleb se k ní již nepřihlíží. Pokud ČSÚ zjistí, že do dalšího zjišťování výsledků voleb nepostupují alespoň dvě kandidátní listiny, pak je snížena hranice vždy o 1 %. Po průběhu tohoto procesu ČSÚ zjišťuje, zda takto bude obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů zastupitelstva obce, popřípadě zda bude celkový počet přidělených mandátů větší než 5. Pokud tato podmínka není splněna snižuje se dále procentní hranice opět o 1 % až do doby, kdy bude, pokud bude splněna tato druhá podmínka. Pro případ, že by v obci byla podána pouze jedna kandidátní listina, nepřihlíží se k uzavírací klauzuli.⁹⁷

V dalším kroku postupuje ČSÚ podle d'Hondtovy volební formule, která je popsána v kapitole 1.2. Volební systém. V tomto kroku ČSÚ výsledné rozdíly seřadí podle velikosti až do počtu mandátů, které mají být ve volbách rozděleny. Za každý takový podíl v početní řadě získá volební strana jeden mandát. Pokud dojde k rovnosti u dvou volebních stran, je rozhodujícím faktorem celkový počet hlasů, který získala daná kandidátní listina, pokud i toto nerozhodne a celkový počet hlasů je pro volební strany stejný, rozhodne los.⁹⁸

Pořadí na kandidátní listině je podlesním procesem ČSÚ, který se týká přepočtu hlasů. Úřad vydělí celkový počet hlasů, které byly odevzdány pro danou volební strany, počtem kandidátů této volební strany. Pokud má některý z kandidátů alespoň o 10 % hlasů více, než je stanovený průměr, který je vyjádřen číslem bez zaokrouhlení, dostává se v kandidátní listině na první místo. Pokud nastane případ, že je takových kandidátů více, určí se jejich pořadí podle počtu hlasů, které pro ně byly odevzdány voliči. Pokud i v tomto případě by platila rovnost hlasů, rozhodujícím bude pořadí uvedené na kandidátní listině. Pokud žádný z kandidátů

⁹⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §45 odst. 1.

⁹⁸ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 45 odst. 2.

nepřekoná o 10 % stanovený průměr, pořadí kandidátů se zde nemění a ČSÚ přidělí mandáty podle pořadí jednotlivých kandidátů na kandidátních listinách.⁹⁹

V poslední řadě ČSÚ vyhotoví zápis o výsledku voleb do zastupitelstva a po podespání jej předá registračnímu úřadu, který na základě tohoto zápisu vyhlásí výsledky voleb.¹⁰⁰ Poté registrační úřad vydá všem kandidátům zvolených do řad zastupitelstva obce osvědčení o zvolení, které je vydáno nejpozději do prvního ustavujícího zasedání obecního zastupitelstva. V případě, že je soudně rozhodnuto o neplatnosti volby kandidáta, vydá registrační úřad do 7 dnů po nabytí právní moci rozhodnutí o neplatnosti volby kandidáta osvědčení o zvolení následujícímu kandidátovi v pořadí.¹⁰¹

⁹⁹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 45 odst. 4.

¹⁰⁰ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 46 odst. 1.

¹⁰¹ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 53.

8. Vznik a zánik mandátu, nástup náhradníků

Od roku 1990 platí zásada, že mandát člena zastupitele nevzniká až na základě vydání osvědčení o zvolení, které má pouze deklaratorní charakter, ale ukončením hlasování, tedy druhým dnem voleb, což je ve většině případech sobota v čase 14 hodin. V tomto čase se kandidát považuje již zvoleným zastupitelem, aniž by o tom kdokoliv věděl, jelikož hlasy ještě nejsou sečteny. V tomto okamžiku také dochází k zániku funkce člena zastupitelstva obce, kteří ve funkci dosavadně působili.¹⁰²

Člen zastupitelstva obce skládá na začátku prvního zasedání zastupitelstva slib, který zní: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejich (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“¹⁰³ Zastupitel tento slib neodřikává celý, pouze před zastupitelstvem obce pronese slova „slibuji“ a složení slibu potvrdí vlastnoručním podpisem.¹⁰⁴

K zániku mandátu člena zastupitelstva obce může dojít hned z několika důvodů, kdy tyto důvody lze rozdělit na dvě podkategorie a to zánik ze zákona a nebo zánik vyslovením zastupitelstva.

Zákonnými důvody proč může zaniknout mandát člena zastupitelstva jsou například odmítnutí slibu nebo složení slibu s výhradou, okamžik, kdy starosta obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva nebo rezignace starosty podanou na zasedání zastupitelstva. Dále může mandát zaniknout smrtí člena zastupitelstva, dnem voleb do zastupitelstva, tedy prvním dnem konání nových voleb do zastupitelstva obce, rozpuštěním zastupitelstva a nebo zánikem obce, městské části a nebo městského obvodu.

Ve druhém případě může zánik funkce člena zastupitelstva vyslovit zastupitelstvo. Zastupitelstvo může o zániku mandátu člena zastupitelstva rozhodnout z důvodu pravomocného rozhodnutí soudu, kterým byl člen

¹⁰² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 87.

¹⁰³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích §69.

¹⁰⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích §69.

zastupitelstva obce odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, pokud by člen zastupitelstva přestal být volitelný nebo pro neslučitelnost funkcí.¹⁰⁵

Pokud by se uprázdnil mandát v zastupitelstvu obce, nastupuje za člena na jeho místo tzv. náhradník, který je z kandidátní listiny téže strany jako bývalý člen zastupitelstva, a to v pořadí, které vyplývá z výsledků voleb. Náhradníkovi začíná volební mandát následujícím dnem po dni, kdy došlo k zániku mandátu bývalého člena zastupitelstva. Rada obce, pokud v obci není zřízena, tak toto vykoná zastupitelstvo, předá náhradníkovi osvědčení, že se stal členem zastupitelstva obce a ke kterému dni mu začal volební mandát. Pokud není náhradník zůstává mandát neobsazený až do konce funkčního období zastupitelstva obce.¹⁰⁶

Funkční období náhradníka zaniká podobně jako u řádně zvoleného člena zastupitelstva, tedy dnem voleb, popřípadě nových voleb do zastupitelstva obce, dnem, kdy starosta obdrží písemnou rezignaci na posatavení náhradníka, kterou ovšem nelze vzít zpátky. Dále potom ztrátou volitelnosti a nebo úmrtím náhradníka.¹⁰⁷

¹⁰⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 218.

¹⁰⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 219.

¹⁰⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 57.

9. Soudní přezkum voleb

V úvodu této kapitoly bych chtěla čtenáře seznámit s volebním přezkumem voleb obecně a poté nastínit, jak soudy ve volebním soudnictví postupují při soudním přezkumu jednotlivých fázích volebního procesu. Toto téma je velmi obsáhlé a proto nebude pospáno tolik do detailů.

Toto právo na soudní přezkum je zakotveno v čl. 4 Ústavy České republiky. Volební právo je taktéž základním právem podle Listiny základních práv a svobod, která ukotvuje a tudíž i garantuje právo podílení se na správě věcí veřejných a to buď to přímo a nebo pak svobodnou volbou svých zástupců ve svém článku č. 21.

Soudy zastávají důležitou funkci u přezkumu výsledků voleb po jejich vyhlášení, dále ale také i před samotným hlasováním, kdy se jedná například o ochranu ve věcech registrace kandidátní listiny či přihlášky k registraci volební strany a ve věcech stálých seznamů voličů.¹⁰⁸

S novelou Soudního řádu správního s účinností od 1.1.2003 byla ve věcech volebních pravomoc soudů převedena na správní soudy, takže soudní přezkum voleb se řadí do působnosti správního soudnictví. Konkrétně pro soudní přezkum voleb jsou příslušné krajské soudy a Nejvyšší správní soud, kdy Nejvyšší správní soud rozhoduje o věcech, na celostátní úrovni a krajské soudy rozhodují o záležitostech, které souvisí a náleží do jejich místní příslušnosti.¹⁰⁹

Jednoinstančnost je typickým znakem volebního soudnictví. Je totiž rozhodováno v jediném stupni pokud jde o volební stížnosti. Rozhoduje buď Nejvyšší správní soud a nebo krajské soudy. Co se týče stížností, které se týkají voleb do zastupitelstev obcí rozhodují o nich krajské soudy, proto také platí nepřipustnost podat proti rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost ve věcech volebních nebo v případě věcech místního referenda.¹¹⁰

Dalším specifickým rysem pro soudní přezkum voleb je rychlost. Jedná se jak o rychlost a souslednost jednotlivých fází volebního procesu, tak i rychlost

¹⁰⁸ ANTOŠ, Marek. *Problémy soudního přezkumu výsledků voleb*. Právní rozhledy 6/2007, str. 203.

¹⁰⁹ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 203.

¹¹⁰ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 203-204.

soudního řízení. V zákonné úpravě najdeme přesně vymezené a stanovené lhůty pro podávání návrhů a i pro rozhodování soudů. Například co se týče věci seznamu voličů, tak soud musí rozhodnout do tří dnů po přijetí návrhu, ve věcech registrace musí soud rozhodnout do 15 dnů a pro rozhodování o neplatnosti voleb, je lhůta stanovena na 20 dnů. Zákon je taktéž striktní v tom, že zmeškání lhůt nelze prominout.¹¹¹

Aby byla zachována rychlost a efektivnost řízení ve volebním soudnictví, uplatňuje se zde zásada, která je odchylná od obvyklých zásad soudního řízení, a tou je pravidlo, že není třeba nařizovat jednání. Ve věcech seznamu voličů zákon stanoví, že soud rozhoduje bez nařízeného jednání, kdy se tento způsob vymyká požadavků podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně a bez zbytečných průtahů a hlavně v jeho přítomnost, aby se každý mohl vyjádřit ke všem podaným důkazům. Ve věcech volebních se také nemusí nařizovat ústní jednání, pokud na tomto budou trvat všichni účastníci řízení.¹¹²

Do specifických rysů soudního přezkumu voleb patří taktéž široká aktivní legitimace, kterou má v podstatě každý volič nebo kandidát. Jak již zmínil Ústavní soud „*ve volbách jde jak o práva voličů, tak také o práva kandidátů na členy zastupitelstva a o práva zvolených kandidátů, která vyplývají z práva ucházet se za rovných podmínek o volené funkce a v případě zvolení tyto funkce bez překážek vykonávat.*“¹¹³ Dále platí, že tento typ řízení je zcela osvobozen od soudního poplatku a návrhovateli nemusí být zastoupen. Návrh musí být podán pouze písemně, nebo ústně zpracován do protokolu u věcně nebo místně příslušného soudu.¹¹⁴

Posledním významným specifikem soudního řízení ve věcech volebních je odlišný význam doručování. Ve volebních věcech k nabytí právní moci dochází vyvěšením na úřední desce a na rozdíl od úprav obvyklých tak volební usnesení nejprve nabývá právní moci a teprve potom je doručováno. Například v praxi

¹¹¹ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 207.

¹¹² MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 208.

¹¹³ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 212 – 213.

¹¹⁴ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 212 – 213.

Nejvyššího správního soudu platí, že s vyvěšením rozhodnutí se současně také umísťuje na webové stránky soudu, kde je volně přístupné veřejnosti a tudíž má kdokoliv možnost se s vydaným rozhodnutím seznámit.¹¹⁵

V této práci se budu řídit ustanovením zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen SŘS), který rozlišuje tři typy řízení, a to: ve věcech seznamu voličů, ve věcech registrace a ve věcech neplatnosti voleb.¹¹⁶

9.1. Ochrana ve věcech seznamů voličů

Tento soudní přezkum se spíše týká aktivního volebního práva a předmětem této soudní ochrany je dle § 88 SŘS hlavně oprava a nebo také doplnění stálého seznamu voličů nebo jeho dodatku a nebo také nevydání voličského průkazu.

Jak je již výše uvedeno, ochrana ve věcech seznamu voličů spadá do správního práva a je tedy upravena v zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, kde v § 88 je upravena ochrana ve věcech seznamů voličů.

Podle § 28 ZVZO jsou stálé seznamy voličů vedeny obcemi a obecní úřad všechny voliče přihlášené v obci k trvalému pobytu zapisuje do stálého seznamu voličů. U občana, který ztratí aktivní volební právo nebo změní své trvalé bydliště a nespadá pod daný volební obvod, je obecním úřadem ze stálého seznamu voličů pro daný volební obvod vyškrtnut.¹¹⁷

Kromě tohoto zapsání do stálého seznamu voličů popisuje volební zákon také poznámku ve stálém seznamu voličů a to tu, kdy je volič zapsán do zvláštního seznamu voličů v jiném volebním obvodu a nastala u něj překážka ve výkonu volebního práva podle § 4 odst. 2 ZVZO. Jde o překážky typu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva nebo například výkon služby vojáka z povolání nebo vojáka v aktivní záloze v zahraničí.

Dva dny přede dnem voleb obecní úřad přesně v 16 hodin stálý seznam voličů uzavře a předá jejich výpis okrskovým volebním komisím. Tento výpis

¹¹⁵ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 217.

¹¹⁶ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 88 – 90.

¹¹⁷ Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §28.

obsahuje soupis voličů v daném obvodu, kteří mají oprávnění vykonat své aktivní volební právo pro daný obvod.

Způsobem, kterým se lze bránit při zjištění případných chyb, které se objevili ve stálém seznamu voličů a případné chyby tedy napravit ještě v době před jejich uzavřením je pak možné námitkovým řízením. Námitkové řízení je upraveno v § 28 odst. 2 ZVZO a podle tohoto ustanovení může každý volič požadovat doplnění údajů a nebo provedení oprav ve stálém seznamu voličů a to vždy v úředních hodinách na obecním úřadě. Obecní úřad je povinen žadateli o opravu nebo doplnění do seznamu voličů, v případě nevyhovění žádosti, písemně sdělit důvody, proč takto učinil a žadateli nevyhověl a to ve velmi krátké lhůtě 48 hodin.¹¹⁸

Jestliže správní orgán, který je podle zákona pověřen vést stálé seznamy voličů neodstraní chyby nebo nedostatky v seznamu voličů a jeho dodatku, může se dotčená osoba obrátit na příslušný soud podle sídla správního orgánu.¹¹⁹ Dotčenou osobou je v tomto případě každý volič, kterému náleží požadovat doplnění nebo opravu chyb v údajích uvedených ve stálém seznamu voličů.

Co se týče procesní postupu, je zde nutností bránit se všemi přístupnými opravnými prostředky, kterými je v tomto případě námitka, která je podána ještě před podáním návrhu k příslušnému soudu, kterým je v tomto případě krajský soud. Pro podání návrhu ke krajskému soudu není stanovena žádná lhůta, v níž je nutno návrh ve věci seznamu voličů podat.¹²⁰ Účastníky řízení jsou navrhovatel a správní orgán, který vede stálé seznamy voličů. Soud rozhodne bez nařízení ústního jednání usnesením ve velmi krátké lhůtě a to do tří dnů poté, co je návrh doručen krajskému soudu k projednání.¹²¹

Hlavní problematikou aktivního volebního práva bývá jeho zneužívání. Dva zmíněné nálezy ústavního soudu se týkají účelového přihlašování voličů k trvalému pobytu v obci, kde probíhají volby do zastupitelstva obce. Prvním judikátem pod spisovou značkou Pl. ÚS 59/10 ze dne 4.5.2011 bylo zrušeno

¹¹⁸ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 221.

¹¹⁹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 88 odst. 1.

¹²⁰ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 235-239.

¹²¹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 88 odst. 2 – 3.

usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16.11.2010 pod č. j. 15 A 116/2016 – 44 a byl jim zamítnut návrh na prohlášení neplatnosti voleb v obci Hřensko. Druhým judikátem je nález z téhož dne, který je veden pod spisovou značkou Pl. ÚS 6/11, který zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6.11.2020 pod č. j. 22 A 140/2010 – 21 v obci Karlova Studánka, kde se taktéž rozhodovalo o neplatnosti voleb do zastupitelstva obce. Ve druhém nálezu ústavní soud uvedl, že otázka trvalého bydliště je pouze záležitostí evidenční nikoli faktickou, kdy zákon č. 133/2000 S., o evidenci obyvatel v § 10 odst. 1 uvádí demonstrativní výčet kritérií pro volbu trvalého bydliště, kdy není skutečná existence při ohlašování kontrolována. Dále Ústavní soud odkázal na Ústavu České republiky, přesněji na čl. 100 odst. 1, kdy stanovil, že „*Smyslem formální existence obce je, aby si její obyvatelé mohli sami spravovat své vlastní záležitosti. Činí tak prostřednictvím orgánů obce.*“ dále uvedl, že „*v situaci, kdy je trvalý pobyt rozhodujícím kritériem pro vznik aktivního i pasivního volebního práva do orgánů samosprávy obce, je třeba vzhledem k závažnosti možných dopadů pečlivě zkoumat i skutečnost. Zda přihlášení nebylo zcela účelovým jednáním, jehož jediným cílem byl právě vznik aktivního volebního práva, tedy jednáním obcházejícím volební zákon. Právo na zvolení si trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel je sice subjektivně veřejným právem vymahatelným ve správním soudnictví, které je odvozeno od práva na svobodu pohybu a pobytu*“¹²²

9.2. Ochrana ve věcech registrace kandidátních listin

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní nám ve svém § 89 popisuje tři varianty řízení. Soudní ochrany se tedy lze domáhat ve věcech v nichž pověřený správní orgán:

- a. odmítl kandidátní listinu nebo odmítl přihlášku k registraci,
- b. škrtl kandidáta na kandidátní listině,
- c. registroval kandidátní listinu nebo přihlášku k registraci.¹²³

Jak již ve své knize uvádí autoři Molek a Šimíček, kandidátní listina představuje pro voliče jakousi nabídku politické strany a sestavení kandidátní listiny je nejzásadnějším krokem strategie v předvolebním boji.

¹²² Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 ze dne 4.5.2011.

¹²³ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 89 odst. 1.

Orgány, které jsou pověřeny registrací kandidátních listin mohou do těchto listin zasahovat a tudíž zasahují do pasivního volebního práva a také do férovosti a rovnosti volebního boje podle čl. 5 Ústavy ČR nebo dále podle čl. 22 LZPS.¹²⁴

Kandidátní listina musí splňovat předepsané náležitosti, které jsou již vyjmenovány a popsány v kapitole 5. Kandidátní listiny. Proces registrace kandidátních listin začíná již 85 dnů přede dnem voleb, kdy pověřený obecní úřad vyvěsí na své úřední desce, v místě obvyklým způsobem, seznam úřadů v obci, kam je možné kandidátní listiny podávat. Všechny volební zákony vycházejí z určité zásady, že každá volební strana nebo hnutí, může podat pouze jednu kandidátní listinu pro jeden volební obvod a každý kandidát smí kandidovat pouze na jedné kandidátní listině a zároveň také v jednom volebním kraji. Pokud by kandidát kandidoval ve více volebních krajích, nastala by zde neslučitelnost funkcí a nebyla by zachována zásada rovnosti volebního práva.¹²⁵

Co se týče aktivní legitimace, tak u návrhu, který směřuje pro rozhodnutí obecního úřadu o odmítnutí kandidátní listiny nebo její přihlášky podaného příslušnému krajskému soudu je aktivně legitimovaný ten, jehož kandidátní listina nebo přihláška byla odmítnuta. V tomto případě se tedy nejedná o právo samotného kandidáta, ale o právo volební strany nebo hnutí, která podává kandidátní listinu. V jiném případě, pokud je kandidát nezávislým kandidátem, přísluší mu v tomto případě aktivní legitimace.¹²⁶

Účastníky řízení jsou navrhovatel a správní orgán. Lhůta pro vydání rozhodnutí je stanovena na 15 dnů a lze v tomto soudním přezkumu nařídit ústní jednání, i když v SŘS § 89 odst. 5 je uvedeno, že jednání není třeba nařizovat. Soud rozhodne usnesením, který návrh odmítne pro nepřipustnost, dále jej může zamítnout jako nedůvodný a nebo podanému návrhu vyhoví. Pokud příslušný krajský soud návrhu vyhoví, znamená to, že správní orgán má povinnost registrovat kandidátní listinu nebo ji přihlásit k registraci a tedy postupuje podle § 23 odst. 6 ZVZO, kdy *„na základě rozhodnutí soudu podle zvláštního právního předpisu provede registrační úřad zaregistrování kandidátní listiny i po lhůtě stanovené*

¹²⁴ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 243 – 244.

¹²⁵ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 248 – 267.

¹²⁶ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 275.

v odstavci 3, nejpozději však 20 dnů přede dnem voleb. Proti tomuto zaregistrování nelze podat opravný prostředek.¹²⁷ Poté registrační úřad vydá nové rozhodnutí, kterým kandidátní listinu nebo přihlášku k registraci zaregistruje.¹²⁸

Zde bych chtěla odkázat na usnesení Krajského soudu v Hradci králové, který se též ve svém řízení, pod sp. zn. 30 Ca 191/2002 - 9, zabýval zákonnými náležitostmi kandidátních listin, kdy se volič domáhal vydání rozhodnutí o neplatnosti voleb do zastupitelstva obce. Navrhovatel tvrdil, že kandidát, který byl zvolen do zastupitelstva kandidoval za volební stranu, která pro vady své kandidátní listiny ani neměla být k volbám přihlášena, což dle navrhovatele mohlo způsobit jak ovlivnění rozhodování voličů, tak i výsledky voleb samotné. Krajský soud ve svém usnesení rozhodl návrh jako nedůvodný zamítnout. Krajský soud V Hradci Králové sice zjistil, že se tvrzení, kdy dle navrhovatele neměla být tato volební strana připuštěna k volbám, jelikož nepřipojila ke kandidátní listině petici podepsanou potřebným počtem voličů, odpovídá skutečnosti, neboť petici pro podporu volební strany podepsalo sice 122 občanů, avšak 9 podpisů z nich bylo podpisů samotných kandidátů volební strany. Dále však uvedl v odůvodnění důležité argumenty, například pokud předloží volební strana kandidátní listinu, kde v petici chybí dostatek podpisů, tak tuto volební stranu registrační úřad vyzve k odstranění závaz. Pokud tedy není závada ve stanovené lhůtě odstraněna, registrační úřad rozhodne o odmítnutí takovéto kandidátní listiny, avšak pokud registrační úřad při přezkoumávání kandidátní listiny dojde k závěru, že kandidátní listina splňuje požadované náležitosti, pak rozhodne pro její registraci. Proti provedení registrace kandidátní listiny do komunálních voleb se může domáhat ochrany u soudu pouze volební strana, která podala kandidátní listinu pro tyto volby. Pravomocným se rozhodnutí o registraci stane i v případě, že dojde při registraci kandidátní listiny k chybě, avšak žádná z kandidátních volebních stran toto rozhodnutí nenapadne.¹²⁹

¹²⁷ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 281.

¹²⁸ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 281.

¹²⁹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 191/2002 ze dne 26.11.2002.

9.3. Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování

Poslední skupinou soudního přezkumu voleb, je ochrana ve věci neplatnosti voleb, neplatnosti hlasování, nebo neplatnosti volby kandidáta. Tato skupina je upravena av § 90 SŘS a umožňuje občanovi, politické stran, nezávislému kandidátovi, nebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran či hnutí podat návrh, kterým se domáhá rozhodnutí soudu o neplatnosti hlasování nebo neplatnosti voleb anebo neplatnosti volby kandidáta.¹³⁰

Všechny druhy ochrany v této skupině upravuje taktéž ZVZO v § 60, ale pouze zmiňuje, kdo může podávat jednotlivé návrhy a to pouze, pokud navrhovatel má zato, „že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky hlasování/výsledky voleb/výsledek volby tohoto kandidáta.“¹³¹ Zákonodárcem tudíž přesně nepopsal porušení pro dané jednotlivé kategorie těchto řízení.

Dle Antoše při výkladu pojmu neplatnost hlasování je možné vycházet z ZVZO, kde pod názvem „Hlasování“ je označena hlava IV., která upravuje předpoklady hlasování a jeho průběh, zásady a způsob provádění hlasování. Mezi zjišťování výsledků voleb patří sčítání hlasů nebo třeba posuzování hlasovacích lístků a zápis o průběhu a výsledku hlasování upraveny v hlavě následující, což znamená, že samotná fáze hlasování je tedy omezena pouze na dobu odevzdání hlasovacího lístku voličem. V praxi by tedy šlo o nedodržení zásad hlasování, hlasování neoprávněných osob, nebo například chybnou úpravu obálek. Druhou zmíněnou možností výkladu pojmu neplatnost hlasování uplatňuje postup tzv. od následků k příčinám, kdy v případě, že soud rozhodne o neplatnosti voleb, tak musejí být vyhlášeny znovu a s ním se musí opakovat i celý volební proces, tedy znovu podání kandidátní listiny nebo přihlášek k registraci, či nová volební kampaň. Oproti tomu v případě neplatnosti hlasování, je tedy opakována pouze ta část volebního procesu, která počíná hlasováním. Podle Antoše, jde tedy o menší zásah do volebního procesu a dle jeho názoru rozhodování o neplatnosti voleb

¹³⁰ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 90 odst. 1.

¹³¹ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 60.

dopadá na všechny případy vad, které se dají napravit opakováním hlasování, nikoli tedy opakováním celého volebního procesu.¹³²

Tudíž by institut neplatnosti voleb přinášel výraznější zásah do volebního procesu a měl by být používán pouze v případech, kdy k odstranění závad nestačí prohlásit za neplatné hlasování či volbu kandidáta. Jedná se například o vady ve volební kampani, nebo omezení volné soutěže politických stran nebo hnutí.¹³³

Kategorie neplatnost volby kandidáta znamená porušení zákona, které ovlivnilo pouze zvolení konkrétní osoby. Ve většině případech se jedná zejména o to, aby kandidát splňoval podmínky volitelnosti, dále může být vada například ve volební kampani. Pokud soud rozhodne o neplatnosti volby kandidáta, není to důvod pro nové volby nebo hlasování, ale nastupuje náhradník ze stejné kandidátní listiny.¹³⁴

Návrhy jsou podávány v jednotné lhůtě 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb k rukám Státní volební komise. Tato lhůta je lhůtou hmotněprávní nikoli procesněprávní, takže postačí, když poslední den lhůty, do 16. hodiny, musí být návrh podán věcně nebo místně příslušnému soudu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že návrhy podávané dříve jsou brány jako předčasné a jsou tedy odmítnuty.¹³⁵

Jak je již výše uvedeno, návrh podává navrhovatel pokud se domnívá, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledky hlasování, voleb nebo volby kandidáta. Společným rysem těchto tří řízení je vymezení účastníků. Platí zde, že účastníky jsou navrhovatel, příslušný volební orgán, kterým je zpravidla pověřený obecní úřad, a ten, jehož volba byla napadena. Aktivní legitimace zde zákon vymezuje velmi široce, a to tak, že návrh příslušnému soudu může podat každý občan, který je zapsaný do stálého seznamu voličů ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva volen.¹³⁶

¹³² ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 160.

¹³³ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 160-161.

¹³⁴ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 161-162.

¹³⁵ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 293 - 294.

¹³⁶ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 285 - 287.

Pokud navrhovatel podá návrh na neplatnosti voleb, hlasování nebo volby kandidáta, tak v této fázi volebnímu soudu nepřísluší zkoumat, zda navrhovatel měl nebo neměl být zapsán do stálého seznamu voličů, nebo například, že kandidátní listina neměla být registrována.¹³⁷ K tomu uvedl Nejvyšší správní soud: „v rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. SŘS nelze brojit proti vadám v registraci přihlášky. K napadání registrace kandidáta slouží samotné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 SŘS. Z citovaných ustanovení vyplývá, že domáhat se vydání rozhodnutí o zrušení registrace je legitimován určitý okruh subjektů, přičemž tak může učinit v poměrně krátké lhůtě. Po uplynutí této lhůty již proti registraci brojit nelze...“¹³⁸

Nejvyšší správní soud zformuloval a uveřejnil ve svém usnesení ze dne 2.7.2004 tzv. „algoritmus posuzování volebních stížností“, kdy se jedná o postup používaný v rámci volebního soudnictví a jeho podstata spočívá v tom, že si soud položí postupně tři otázky a pokud na všechny z nich odpoví kladně, tak stížnosti vyhoví a rozhodne o neplatnosti voleb, hlasování nebo volby kandidáta. Jedná se o otázky:

- **protizákonnost** – porušení ustanovení volebního zákona nebo jiných právních předpisů, kdy se jedná o předpisy vážící se na volební proces,
- **existence přímého vztahu mezi touto protizákonností a výsledkem voleb** – vyloučení všech případů, kdy dojde k porušení právních předpisů, ale porušení nemá žádnou souvislost se zjištěnými volebními výsledky,
- **intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybňovat volební výsledek** – intenzita musí dosahovat takového stupně, že je možno se domnívat, že pokud by nedošlo k porušení právních předpisů, výsledky voleb by se lišily.¹³⁹

Další důležitou podmínku ve svém nálezu judikoval Ústavní soud, kdy se jedná o míru porušení zákona pro všechny výše zmíněné druhy soudního přezkumu „povinností volebního soudu je proto zkoumat do jaké míry mělo nebo mohlo mít porušení zákona vliv na výsledek hlasování, který je nutno chápat nikoliv ve smyslu

¹³⁷ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 286.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. Vol 11/2004 ze dne 9.12.2004.

¹³⁹ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 294 – 297.

mechanického součtu odevzdaných hlasů v jednom volebním okrsku, nýbrž ve vztahu k účelu a cíli takového hlasování, kterým je rozhodnutí o zvolení konkrétních kandidátů a určení pořadí jejich náhradníků. Výsledek hlasování v jednom volebním okrsku, ve smyslu počtu odevzdaných hlasů. Nemá hodnotu sám o sobě, nýbrž až v rámci jeho zohlednění při určení zvolených kandidátů (příp. určení pořadí náhradníků).“¹⁴⁰

¹⁴⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 768/06 ze dne 12. 12. 2006.

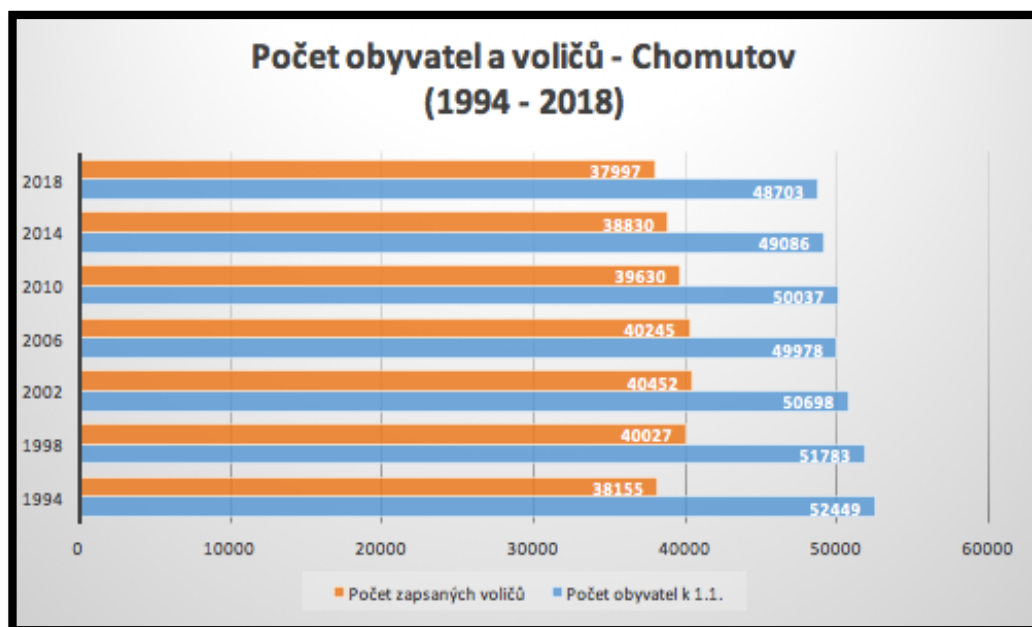
10. Komunální volby ve statutárním městě Chomutov

Na úvod praktické části bych ráda představila Statutární město Chomutov, ve kterém se budu věnovat rozboru voleb jak historicky, tak pouze v roce 2018.

Samosprávný celek obce Chomutov se rozprostírá v jihozápadní části Ústeckého kraje. K roku 2019 se tento okres členil na 44 obcí, ze kterých má osm status města. Se svou rozlohou 936 km² patří mezi středně velké okresy v České republice a v Ústeckém kraji je třetím největším okresem. Zatímco rozloha je poměrně veliká, co se týče hustoty zalidnění, patří se svými 133,5 obyvateli na 1 km² až na páté místo ze všech sedmi okresů Ústeckého kraje.¹⁴¹

Celkem k roku 2018 zde žilo 48 703 obyvatel. V následujícím grafu je porovnání počtu obyvatel s počty voličů zapsaných do stálého seznamu voličů a to od roku 1994 do roku 2018.

Graf č. 1: Počet obyvatel k 1.1. a voličů v seznamu ke dni voleb ve statutárním městě Chomutov

Zdroj: Volby.cz a ČSÚ

¹⁴¹ Český statistický úřad: Charakteristika okresu Chomutov [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_chomutov

Jak je již z grafu znatelné, tak od roku 1994 do roku 2006 se počet obyvatel každé volební období neustále snižoval. Následoval rok 2010, kde oproti roku 2006 počet obyvatel opět lehce narůstal. Co se týče let 2010 až 2018, tak počet obyvatel dál klesá. Takže až na rok 2006, který je výjimkou, se počet obyvatel ve statutárním městě Chomutov neustále snižuje. V rocích 2012 a 2014 je pokles obyvatel zapříčiněn masivním stěhováním obyvatel do jiných obcí v České republice. V porovnání s počtem voličů zapsaných v seznamu, se tento počet drží spíše u hranice 40 tisíc a sem tam buďto mírně klesne a nebo lehce překročí hranici 40 tisíc. Toto dokládá i fakt, že statutární město Chomutov má spíše starší obyvatelstvo již s volebním právem účastnit se voleb do zastupitelstva této obce.

10.1. Příprava voleb

V této kapitole praktické části stručně popíšu přípravu voleb pověřeným obecním úřadem, kdy jsem se těchto voleb zúčastnila jako člen okrskové volební komise. Voleb, které se konaly další roky, jsem byla přítomna již jako zapisovatelka a znám postup z vlastní zkušenosti, proto v této kapitole nejsou uvedeny citace použitých zdrojů kromě citací zákona č. 491/2001 Sb., ZVZO.

Příprava všech typů voleb leží v rukou primátora statutárního města Chomutova. Jelikož je příprava voleb časově velice náročná, tak primátor přípravou voleb jednoduše určí pověřenou osobu, na kterou převede všechnu svou pravomoc, která se týká přípravy voleb ve formě osvědčení podle zvláštního právního předpisu.

Tento pověřený obecní úřad a pověření zaměstnanci jsou oprávněny podle § 12 odst. 2 ZVZO:

- Převzít kandidátní listiny,
- potvrdit podání kandidátní listiny,
projednat a registrovat kandidátní listiny,
- vyhotovit a zaslat rozhodnutí o registraci nebo o odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta,
- vylosovat pořadí volebních stran na hlasovacím lístku,
- provádět školení členů okrskových volebních komisí,

- provádět kontrolu průběhu hlasování a kontrolu sčítání hlasů.¹⁴²

Po ustanovení počtu členů v okrskových volebních komisích je tedy nutné opatřit dostatek členů pro jednotlivé volební okrsky. Někteří členové jsou vysláni volební stranou a někteří jsou do funkce jmenováni primátorem. Po dosažení celkového počtu členů komisí ve všech volebních obvodech je vyhlášen termín schůze pro volby.

Schůze pro volby jsou celkem dvě. Na první schůzi si sesednou pospolu členové z každé volební komise a losují si svou funkci – předseda, místopředseda, člen. Funkce zapisovatele se skoro vždy již předem dána. Losování těchto funkcí a jejich následné plnění se později promítne v odměně pro jednotlivce za účast v okrskové volební komisi. Vždy po příchodu na schůzi se každý musí podepsat na prezenční listinu a poté, co si každý vylosoval svou funkci, tak se o losování vyhotoví zápis, kdo jakou funkci zastává. Dále se na první schůzi vyplňují průkazy člena okrskové volební komise, které se po vyplnění odevzdávají pověřenému zaměstnanci a skládání sliby člena okrskové volební komise.

Co se týče druhé schůze, tak té se účastní mimo členů okrskových volebních komisí také pracovník Českého statistického úřadu. Tématem této schůze je vyškolení členy volebních komisí, kteří by po této schůzi měli vědět, například jak má být volební místnost upravena, jak má být zapisováno do výpisu ze stálého seznamu voličů, jak je to s voličskými průkazy, jak správně počítat hlasy a nebo jak poznat neplatný hlas od hlasu platného.

Zapisovatelé jsou také ve většině případu pověřeni a nápomocni s roznosem hlasovacích lístku do schránek občanů dané obce, ve kterých se konají volby do zastupitelstva obce. Zaměstnanec pověřeného obecního úřadu jim vydá hlasovací lístky a obálky v počtu občanů s aktivním volebním právem podle jemu přidělenému volebnímu obvodu. Obálky je třeba opatřit razítkem s nápisem „VOLBY“ a do každé obálky se poté vloží složené hlasovací lístky. Dále se tyto obálky roznášejí ve volebním obvodu, aby každý měl čas si hlasovací lístky pročíst a vybrat si svého kandidáta.

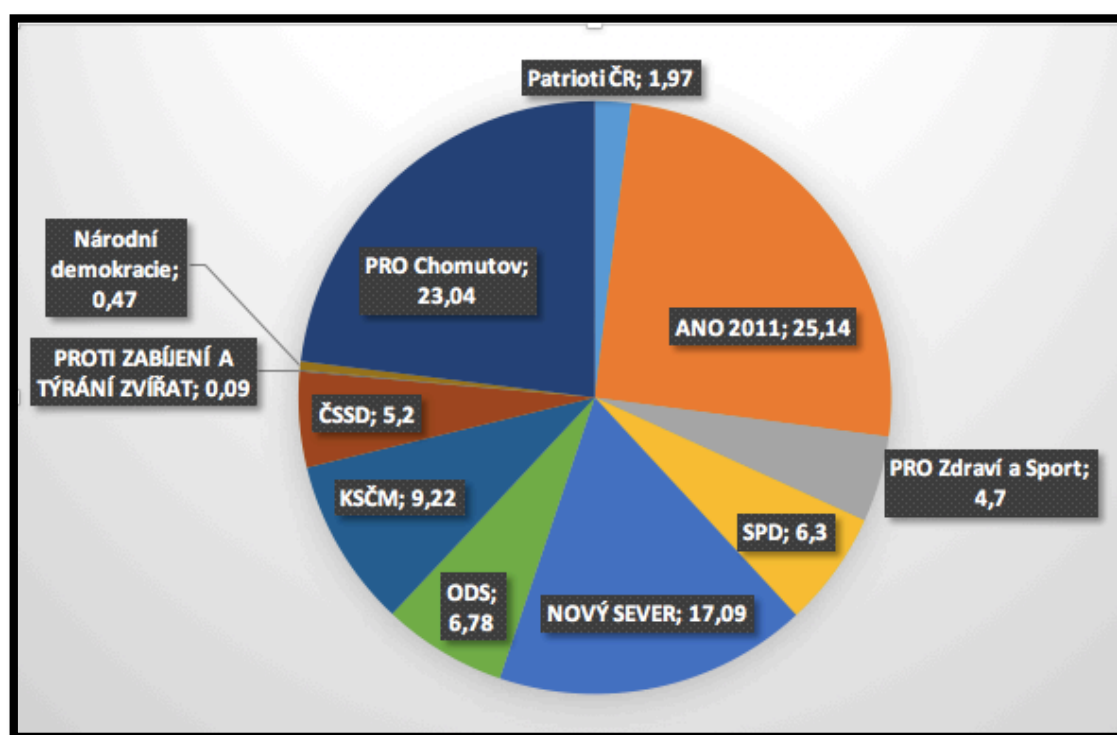
¹⁴² Zákon 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 12 odst. 2

V den konání voleb si zapisovatelé přebírají věci potřebné k zajištění průběhu voleb. Mezi tyto věci patří například notebook, tiskárna. Dále jsou to volební schránky, výpis ze stálého seznamu voličů, materiály potřebné k vyvěšení ve volební místnosti a také pokyny jak pro zapisovatele, tak pro předsedu okrskové volební komise. Tyto zapůjčené věci po skončení voleb zapisovatel odevzdá zaměstnanci pověřeného obecního úřadu.

10.2. Volby do zastupitelstva obce 2018

Do voleb do obecního zastupitelstva, které se konalo 5. a 6. 10. 2018, kandidovalo celkem jedenáct volebních stran a hnutí. Bylo rozhodnuto o počtu volitelných míst do zastupitelstva obce pro volební období 2018 – 2022, kdy byl ustanoven počet volených zastupitelů na 35.

Graf č. 2: Výsledky komunálních voleb pro volební období 2018 – 2022

Zdroj: Volby.cz

Oproti stranám v roce 2014 se ve volbách v roce 2018 objevilo pouze 11 stran, které kandidovali, ale objevili se zde čtyři nové strany, které se chtěli prosadit. Jedná se například o strany a hnutí Patrioti České republiky, PRO Zdraví a Sport, Svoboda a přímá demokracie – T. Okamura, Národní demokracie a také

PROTI ZABÍJENÍ A TÝRÁNÍ ZVÍŘAT. Co se týče změny členů zastupitelstva, tak víceméně „jádro“ zůstává stejné a nemění se, ale členové okolo jádra se mění.

Všichni kandidáti museli splnit podmínky pro registraci kandidátní listiny své volební strany nebo hnutí. Podmínkou je tedy podání kandidátní listiny v určené lhůtě, dále podepsaná petice s potřebným počtem podpisů voličů, kteří podporují volební stranu nebo hnutí a prohlášení kandidáta. Toto prohlášení kandidáta musí být opatřeno vlastnoručním podpisem zastupitele a stojí v něm, že kandidát, který předkládá toto prohlášení souhlasí s kandidaturou a že mu nejsou známé překážky volitelnosti nebo neslučitelnost s funkcí člena zastupitelstva. Pokud ovšem kandidát ví o překážce ve výkonu funkce zastupitele, uvede, o jakou překážku jde a že pomine ke dni voleb do zastupitelstva obce a že nedal souhlas k uvedení na jiné kandidátní listině pro volby do zastupitelstva stejné obce. Prohlášení musí dále obsahovat místo trvalého bydliště kandidáta a datum jeho narození. Tyto dokumenty zmocněnec pro volební stranu nebo hnutí bylo potřeba doručit na příslušný registrační úřad, kterým byl Magistrát města Chomutova.

Jak již bylo uvedeno výše, ve statutárním městě Chomutov celkem žije k roku 2018 48 703 obyvatel, z čehož 37 997 mohlo volit do zastupitelstva obce. Celkem bylo rozdáno 359 810 platných hlasů, z toho 11 589 vydaných obálek a odevzdaných obálek bylo 11 565, což znamená 30,50 % účast ve volbách do zastupitelstva obce. Jedná se o takový zlatý střed a průměr volební účasti, kdy nejvyšší byla v roce 1994, kdy k volbám přišlo 43 % voličů, naopak nejnižší byla volební účast v roce 2002, kdy se dostavilo ke komunálním volbám projevit svůj názor 25,36 % voličů. Ve statutárním městě Chomutov je pouze jeden volební obvod, který je poté rozčleněn na dalších čtyřicet volebních okrsků.¹⁴³

Poté co bylo hlasování ve volbách předsedou okrskové volební komise ukončeno a hlasy byly sečteny, zapisovatel vyhotovil zápis o průběhu a výsledku hlasování ve dvou kopiích a USB disku, se kterými se dostavil spolu s předsedou na registrační úřad, kde byli přítomni i pracovníci ČSÚ. Kopie jsou podepsány podpisem všech členů volební okrskové komise a odevzdány příslušným pracovníkům registračního úřadu a jeden z nich si ponechají a druhý odevzdají

¹⁴³ Český statistický úřad: Volby.cz [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0>

spolu s USB diskem pracovníkům ČSÚ, kteří výsledky voleb nahrají do připraveného systému. Poté došlo k samotnému vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstva obce formou zveřejnění výsledků voleb na úřední desce registračního úřadu, tedy v případě těchto daných voleb na úřední desce Magistrátu města Chomutova. Magistrát poté zaslal osvědčení o zvolení všem nově zvoleným zastupitelům.

Dne 21.11.2018 proběhlo ustavující zasedání nově zvolených členů zastupitelstva statutárního města Chomutova. Předsedajícím zastupitel byl ještě dosavadní primátor JUDr. Marek Hrabáč, který prohlásil zasedání za zahájené a určil zapisovatelku zápisu zasedání zastupitelstva a dva ověřovatele zápisu. Jako prvním bodem bylo hlasování o zvolení členů mandátové komise. Za hnutí ANO 2011 byla panem Hrabáčem navrhována Mgr. Klimešová, za hnutí NOVÝ SEVER byl Mgr. Márcem navrhován Ing. Štefanov a za KSČM byla panem Komínkem navrhována Ing. Matlachová Koničková. Většina zastupitelů hlasovala kladně a tudíž byla zvolena mandátová komise, kdy předsedou byl ustanoven Ing. Štefanov, který konstatoval, že všichni členové nově zvoleného zastupitelstva předložili osvědčení o zvolení do funkce člena zastupitelstva obce a dále prohlásil zastupitelstvo za usnášeníschopné.

Pak předsedající přednesl slib zastupitele podle zákona o obcích a seznámil všechny přítomné, že odmítnutí složení slibu člena zastupitelstva a nebo složení slibu s výhradou znamená zánik mandátu člena zastupitelstva obce. Poté abecedně jmenoval a vyzval členy zastupitelstva ke složení slibu pronesením slova „slibuji“ a potvrzení slibu podpisem na listinu. Nikdo z řad zastupitelů neodmítl složení slibu ani nesložil slib s výhradou.

Dále byla volena návrhová komise a volební komise, kdy u volební komise se všichni shodli, že bude vybíráno z řad úředníků. Byli tedy zvoleni tři členové volební komise, kdy předsedou volební komise se stal tajemník Magistrátu města Chomutova.

Poté následovalo panem předsedajícím přednesení a seznámení s programem ustavujícího zasedání zastupitelstva a současně byl položen dotaz, zda někdo žádá o rozšíření programu. Program byl odsouhlasen všemi hlasy i s rozšířeními, které se týkala volby členů finančního výboru a také rozpravy zastupitelů.

V hlasování č. 8 se hlasovalo o počtu členů Rady města, kdy se zastupitelstvo shodlo na tom, že bude mít jedenáct členů včetně primátora a dvou náměstků primátora. V návaznosti na to členové zastupitelstva odsouhlasili počet náměstků primátora na dva. Dále se členové zastupitelstva shodli, že funkce primátora a tedy dvou náměstků primátora budou vykonávat dlouhodobě uvolnění členové.

Před samotnou procedurální částí je nutné, aby se zastupitelstvo shodlo na způsobu hlasování, kdy předseda volební komise zopakoval možnosti způsobu hlasování. Předsedající navrhl, aby hlasování probíhalo veřejným způsobem, kdy toto bylo schváleno v hlasování č. 10. Poté se schůze plynule posunula a navázala na volbu starosty statutárního města Chomutova, kdy byl pouze jeden návrh za hnutí ANO 2011 a to ustanovit do funkce stávajícího primátora JUDr. Marka Hrabáče. Tento návrh byl schválen všemi členy zastupitelstva obce a od této chvíle tedy pokračuje zasedání, které je nyní řízeno a předsedá mu nově zvolený primátor.

Po volbě primátora následovala volba náměstků, kde v obou případech bylo navrhovatelem pouze hnutí NOVÝ SEVER, kdy do funkce I. náměstka byl navržen a následně zvolen David Dinda a do funkce II. náměstka byl navržen a později zvolen Mgr. Milan Márc. Poté bylo hlasováno o zastoupení primátora a rozdělení funkcí a kompetencí mezi oba náměstky.

Dále v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, dle § 117 pro volební období 2018 – 2022 byly zřízeny výbory finanční, kontrolní, výbor pro národnostní menšiny a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, kdy byli zvoleni předsedové jednotlivých výborů a dále jim bylo uloženo předložit návrhy na členy jednotlivých výborů do příštího zasedání zastupitelstva obce. Návrh o rozšíření bodů programu o volbu členů finančního výboru s uskutečnil již v tomto zasedání, z důvodu projednávání rozpočtu obce při příštím zasedání. Počet členů finančního výboru byl stanoven na devět členů.

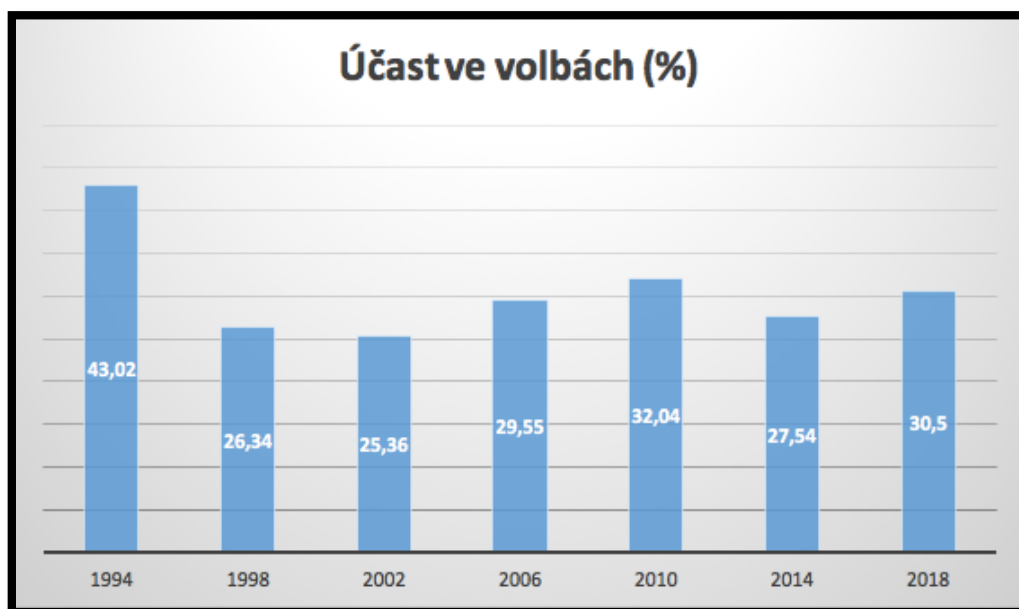
V posledním bodu programu zastupitelé rozhodovali o výši odměn za výkon neuvolněných funkcí členů zastupitelstva obce.

Zastupitelstvo statutárního města Chomutova se sešlo už pouze jednou do konce roku 2018, kde byl na programu hlavně rozpočet obce pro rok 2019. Další

roky až do konce roku 2020 se zastupitelstvo schází každý rok nejméně sedmkrát.¹⁴⁴

10.2.1. Účast ve volbách

Graf č. 3 – účast ve volbách do zastupitelstva statutárního města Chomutova 1994 – 2018

Zdroj: Volby.cz

Jak jsem již ve své práci uváděla výše, komunální volby, co se týče procentuální účasti jsou až na rok 2002 průměrné až nadprůměrné.

Nejvyšší účast, jak je již z grafu zřejmé, byla v roce 1994, kdy přišlo k volbám okolo 43 % voličů a naopak nejnižší účast ve volbách nese rok 2002, kdy přišlo k volebním urnám něco přes 25 % voličů obce. Co se týče zbývajících let, tak se volební účast drží pomyslně na hranici 30 %, v některém roce mírně pod a v některém roce zase mírně přes toto procento.

Co se týče volební účasti při komunálních volbách v roce 2018, tak sociálně vyloučené oblasti, které se nacházejí přímo v centru města mají volební účast přibližně kolem 30 %, jedná se o volební obvod č. 4 a 6. Podle názoru autorky se zde nejedná o lokalitu, ve které by žili pouze sociálně vyloučení obyvatelé, ale komunálních voleb se účastní i běžní obyvatelé města, kteří v této lokalitě žijí. V případech sociálně vyloučených lokalit dále od centra města se jedná o volební

¹⁴⁴ Usnesení z 1. řádného zasedání Zastupitelstva statutárního města Chomutova konaného 21.11.2018 v 15.00 hodin v zasedací místnosti č.13 – dostupný na: <https://www.chomutov-mesto.cz/?download=/ms-zm-usneseni/usneseni.pdf>

účast zhruba kolem 24 %. Zde se jedná již o sídliště, které jsou obývána hlavně sociálně vyloučenými rodinami nebo jedinci.¹⁴⁵

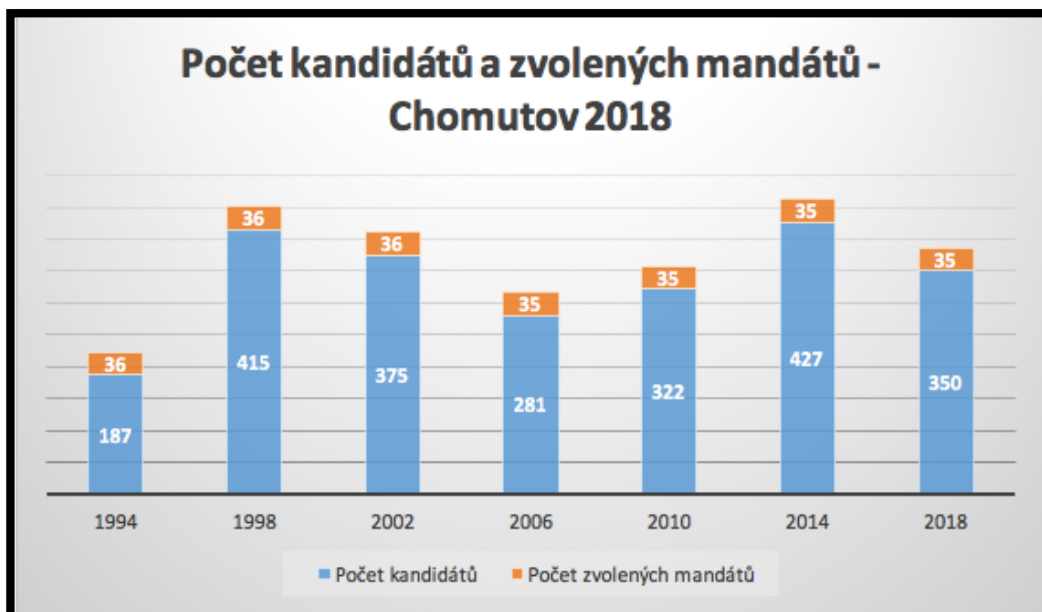
Voliči volí podle kandidátů na kandidátní listině. Volební strana nebo hnutí se tedy nemusí nutně zaměřit na cílovou věkovou skupinu, ale postačí, když do své kandidátní listiny zařadí kandidáty, kteří budou napříč všemi věkovými skupinami. Tedy listinu s kandidáty, kteří budou průřezově působit na všechny věkové kategorie, kdy každý kandidát má svou sociální skupinu a je pro své voliče tzv. uvěřitelný. Je vhodné na kandidátní listinu umístit také mladé kandidáty, kteří jsou voličsky uvěřitelní pro mladé nebo „čerstvé“ voliče, kdy tito kandidáti ve své podstatě udávají směr, čeho chtějí v životě dosáhnout a přinesou městu nové myšlenky. Naopak starší kandidáti přinášejí hlavně zkušenosti jak s řízením města, tak i co se týče řešení problémů.

Na otázku, jak voliči ve statutárním městě Chomutově volí je odpověď taková, že podle názoru autorky sociálně vyloučená část obyvatel spíše k volbám nechodí, mladší generace volí spíše známé kandidáty, které se objevují na kandidátních listinách a starší generace dává přednost spíše tradičním volebním stranám, jako jsou ODS, KSČM nebo od roku 2011 hnutí ANO. Dále se zde volí spíše pravicové strany vůči menšině, ale také levicové strany, které volí spíše chudší část obyvatelstva.

¹⁴⁵Český statistický úřad: Volby.cz [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv5111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=4202&xobec=562971&xvyber=1>

10.2.2. Kandidatura

Graf. č. 4 - Počet kandidátů a zvolených mandátů od roku 1994 do roku 2018

Zdroj: Volby.cz

Jak je již uvedeno a znázorněno v grafu volební účasti, tak nejvyšší volební účast byla v roce 1994, ale zde, podle grafu na této straně, bylo nejméně kandidujících. Naopak v roce 2014 se lidé velmi zajímali o možnost se aktivně zapojit do chodu obce a stát se tedy členem zastupitelstva obce. Oproti roku 2010 v roce 2014 se na volebním trhu ve statutárním městě Chomutov objevili kandidátní listiny například volebních hnutí NOVÝ SEVER a ANO 2011, kteří do komunálních voleb v roce 2014 zasahovali zcela poprvé. Druhým rokem zde také usilovala o mandáty koalice hnutí STAN, nezávislých kandidátů, TOP 09, Zelených, JsmePRO!, Pirátů a KDU-ČSL pod názvem PRO Chomutov.

Tato tři hnutí, která se umístila na prvních třech místech, měla plný počet kandidátů na kandidátních listinách a podle názorů autorky spíše než volebnímu hnutí zde voliči dávali hlasy jednotlivým kandidátům.

Kandidátní listinu hnutí ANO 2011 vedl minulý a teď i stávající primátor města JUDr. Marek Hrabáč, který je ve funkci od roku 2016, a na dalších pořadových číslech voliči mohli objevovat známá jména například bývalých zastupitelů a nebo také středoškolských profesorů.

Občanské sdružení PRO Chomutov vzniklo v roce 2008 a jednalo se o sdružení, které kritizovalo politické dění ve statutárním městě Chomutov. Poté se sdružení dalo dohromady se Stranou zelených, kteří hledali nové kandidáty pro svou ne právě aktuální volební stranu a rozhodli se kandidovat se svou volební stranou a nezávislími kandidáty pod názvem PRO Chomutov.

Co se týče otázky proč vznikají kandidátní listiny nezávislých, tak odpovědí je, že ve statutárním městě Chomutov existují volební strany, které již dávno nejsou v kurzu a lidé je zkrátka nevolí. Tyto upadající volební strany tedy hledají programově podobné volební subjekty a aby měli větší šanci se dostat do zastupitelstva a nepřišli o ta drobná procenta hlasů, tak kandidují společně pod jedním sdružením, jako je to právě u sdružení PRO Chomutov, které jde do komunálních voleb většinou s podporou jiných volebních stran.

V roce 2010 sdružení PRO Chomutov poprvé kandidovalo v komunálních volbách do zastupitelstva v Chomutově. Kandidátní listina je byla složena se známých osobností Chomutova. Jedná se například o bývalého primátora Ing. Daniela Černého, který svou funkci vykonával od března roku 2015 do prosince roku 2016, kdy byl ze své funkce odvolán, nynějšího zastupitele MUDr. Mariana Bystroně nebo bývalou ředitelku městské knihovny Mgr. Andreu Löblovou. Toto občanské sdružení v komunálních volbách v roce 2018 již po třetí žádala o důvěru chomutovského obyvatelstva a to v podobě širokého sdružení nezávislých kandidátů, demokratických stran a hnutí. Jako volební program si toto sdružení zvolilo vyřešit problém s obchodníky s chudobou nebo například vyřešit individuální problémy základních škol na území statutárního města Chomutov. Dále si sdružení dalo za cíl zachránit budovu starých lázní, která se již bortí a město stále nevymyslelo co se s budovou bude dít dál. Dále chtělo vyřešit co dále s Kamencovým jezerem a Podkrušnohorským zooparkem.¹⁴⁶ Do třetích voleb jde sdružení PRO Chomutov jako volební uskupení, které podporuje spolek PRO! CHOMUTOV, Strana zelených, Pirátská strana a nezávislí kandidáti a dále je podpořili také hnutí STAN, TOP 09 a KDU-ČSL. Po výsledku voleb v roce 2018 sdružení PRO Chomutov tvoří opozici vládní koalici ANO, KSČM, NOVÝ SEVER

¹⁴⁶ Český statistický úřad: Volby.cz [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=3&xnumnuts=4202&xobec=562971&xstat=0&xvyber=0>

a také s podporou SPD. C osé týče personální kontinuity v tomto sdružení, je možné říci, že tu určitá spojitost mezi kandidáty funguje, jelikož se postupně přibírají a dále oslovují známé tváře a osobnosti v okolí, kteří jsou schopni zajistit nové hlasy. Tito lidé se společensky začleňují a ve sdružení funguje politický základ a postupně se k tomuto základu nabalují noví kandidáti.

Hnutí NOVÝ SEVER podle většiny obyvatel vznikl jako projekt hokejového klubu Piráti Chomutov a firem, které spolupracují se společností Chomutovská bytová a. s.. Tyto dvě společnosti si podle obyvatel chtěli pohlídat peníze z dotací, které se budou poskytovat právě hokejovému klubu a také peněz, které bude mít k dispozici právě Chomutovská bytová z různých zakázek, které město zprostředkuje. Kandidátní listina je tedy založena na personální kontinuitě, kdy složení kandidátní listiny nabízí především sportovce, nebo sportovní manažery a také v poslední řadě partu podnikatelů, kteří se podílejí na zakázkách pro již zmiňovanou Chomutovskou bytovou. Hnutí NOVÝ SEVER poprvé kandidovalo do komunálních voleb v roce 2010, kdy v zastupitelstvu města získalo dva mandáty. Tehdy ale ještě pod názvem Severočeši.cz. Do komunálních voleb v roce 2014 a 2018 již kandidovalo pod názvem NOVÝ SEVER. Už od roku 2010 kandiduje pod tímto hnutím například bývalý ředitel Domova dětí a mládeže v Chomutově Mgr. Milan Märc, který získal křeslo v zastupitelstvu každé volební období od roku 2010 a nyní je 2. náměstkem primátora statutárního města Chomutov. V komunálních volbách v roce 2014 toto hnutí získalo pět mandátů, kdy se již pomyslné dveře do zastupitelstva města otevřela také Davidu Dindovi, který do roku 2016 vykonával funkci výkonného ředitele hokejového klubu Piráti Chomutov a po sesazení primátora Daniela Černého byl zvolen náměstkem nového primátora Marka Hrabáče z hnutí ANO. Toto hnutí mělo od začátku jasné cíle a strategie a pro volby do zastupitelstva obce v roce 2018 usilovali hlavně o aktivní a rychlé řešení problému, být atraktivní jak pro střední, tak i mladou generaci voličů. Jejich volební strategie měla být kreativní, tvořivá a měla udávat směr. Toto hnutí dále mělo za cíl oslovit místní voliče s nabídkou jasného politického programu, který má konkrétně definované priority a má přinášet konstruktivní řešení lokálních problémů. Stejně jako sdružení PRO Chomutov si dalo politické hnutí za cíl popohnat a podniknout další kroky, které se týkají budovy starých městských lázní a poté rekonstrukci bývalého fotbalového a atletického hřiště, které stojí hned vedle bývalých městských lázní. Chtějí také zpracovat návrhy na řešení

městského parku, který už je roky bez účelu a chátrá a měl by být hlavně bezpečný pro obyvatele, kdy se tento krok opravdu uskutečnil, jelikož v městského parku se stalo nové místo. Město vysekalo přebytečnou zeleň, městský park osvětlil novými pouličními lampami a zavedla zde správu parku, kdy tuto část města pravidelně kontroluje hlídka obecní policie. Dále si hnutí kladlo za cíl vyřešit problém s problémovými nájemníky a zavedlo městské zóny, kde problémoví lidé nedostanou od státu doplatky na bydlení, kdy se jedná vlastně o odsun problémových nájemníků do jednotlivých lokalit a tyto lokality můžeme označovat za sociálně vyloučené lokality, které budou zmíněny níže. Jako další oblasti programu si hnutí vybralo modernizaci základních škol nebo například volnočasových aktivit, kdy chce ve městě rozšířit portfolio volnočasových aktivit, aby se jich mohli zúčastnit všechny děti bez rozdílu. Jedná se například o nové kroužky, divadelní soubory nebo modelářské kluby.¹⁴⁷ Pro svou volební kampaň využívali především místní média, billboardy rozmístěné po okolí a nebo třeba internetovou reklamu. Dále byli v kontaktu s voliči a co se týče negativního marketingu volební kampaně, uvedla bych, že toto hnutí žádnou negativní reklamu zaměřenou na voliče nepoužilo. Kandidáti tohoto hnutí šli do politického dění především kvůli všeobecnému zájmu o dění věci veřejných, o snahu prosazovat konkrétní politické cíle a v poslední řadě i kvůli snaze ovlivňovat dění v místě bydliště.

Volební strana ODS a její kandidátní listina se podle místních již dlouhé roky nezměnila. Jedná se o stranu, která je podle většiny stále řízena obrazně řečeno „polomafiány“, kterým byl podle názorů většiny obyvatel například podnikatel Alexandr Novák, který je známý spolu s bývalou primátorkou statutárního města Chomutova z kauzy ROP Severozápad, kde šlo o pochybné přerozdělování dotací. Na kandidátní listině této volební strany se již od roku 2002 objevují mimo jména Alexandra Nováka také jméno již zmíněné bývalé primátorky Ivany Řápkové a Jana Řeháka. Od komunálních voleb z roku 2006, kdy tato volební strana získala celkem 14 mandátů to jde se stranou z kopce. V dalších komunálních volbách získala pouze 6 mandátů a v dalších v roce 2014 již nezískala ani jeden mandát. Podle názoru autorky to může být zapříčiněno tím, že tato volební strana byla

¹⁴⁷ Brožura hnutí NOVÝ SEVER– Měníme Chomutov k lepšímu, Dostupné z: https://www.novysever.cz/novysever-brozura-1809.pdf?fbclid=IwAR1gGPxREEULpjBkSN_ySg3nW_5XQSJQVVitjnmZ8DU38tsDmbsCwsmgYBg

u moci již od komunálních voleb v roce 1998, tudíž je již pro občany neperspektivní a dále to může být zapříčiněno výše zmíněnou kauzou ROP Severozápad, která je řešena od roku 2011.

Do posledních komunálních voleb v roce 2018 volební strana ODS na svou kandidátní listinu přidala dvě zcela známá jména pro chomutovské občany, a to na deváté pozici uznávaného notáře JUDr. Josefa Marcela, Ph. Dr. a ředitele gymnázia v Chomutově pana Mgr. Jaroslava Zahrádku, který byl umístěn spíše ve spodní části kandidátní listiny a to na dvacátém devátém místě. Právě tyto dvě známé osobnosti získaly pro ODS mandát v zastupitelstvu města. A jak je tedy možné, že mandát nezískal lídr kandidátní listiny, ale dva kandidáti ve spodní části kandidátní listiny? Odpovědí je, že tito kandidáti jsou jak již bylo řečeno známými tvářemi Chomutova a věří natolik pravicové politice ODS, že za tuto volební stranu kandidovali a lidé zase věří jim. Věřící tomu, co dělají a dělají to dobře a proto dostali od voličů hlasy, které je posunuli až do zastupitelstva statutárního města Chomutova. Podle názoru autorky je od komunálních voleb v roce 2006 tato volební strana spíše v pozadí politické scény na Chomutovsku a moc voličů ji nevolí, tudíž kdyby se na kandidátní listině neobjevila tato dvě známá jména, je velice pravděpodobné, že se volební strana ODS do zastupitelstva vůbec nepodívá. Právě tyto jména zajistila volební straně dostatek voličů k tomu, aby strana lehce přeskočila hranici 5 % a do zastupitelstva se nakonec těsně dostala.

Jak je již výše zmíněno, téměř v každém volebním programu se objevuje název Kamencové jezero a jeho rekonstrukce a navrácení zpět do majetku města. Ráda bych se tedy stručně zmínila o projektu Kamencového jezera, které Rada města Chomutova v roce 2008, tedy v čele s paní primátorkou Ivanou Řápkovou, pronajala městské společnosti Kultura a sport s.r.o., která ho dále se souhlasem Rady obce pronajala. Rada občanů se začala ozývat kvůli nevýhodnosti této smlouvy, kterou město uzavřelo se společností. Město se v této smlouvě zavázalo, že bude nadále platit údržbu areálu, platit jeho ostrahu, naopak zisky s provozu areálu případnou společností CV Relax s.r.o.. Společnost dále se souhlasem Rady města postavila v areálu další stavby i za pomoci dotačních programů, kdy dosáhla na dotaci 5 miliónů od Ústeckého kraje, ale vybavení Kamencového jezera začalo být neudržované a tudíž začalo postupně chátrat. V roce 2016 následně Rada města nevýhodnou smlouvu ukončila a areál Kamencového jezera se vrátil zpět do správy města, ale později vystavěné stavby byly stále v majetku společnosti CV Relax a tak

se postupně vypracovaly dva posudky na nemovitý majetek této společnosti. Jelikož část majetku byla postavena za dotace z veřejného rozpočtu, rozhodlo zastupitelstvo, že navrhovanou kupní cenu sníží o část dotace a v březnu 2018 schválilo navrhovanou kupní cenu na 18,1 milionu korun, kdy společnost CV Relax oznámila, že na tuto nabídku od města nepřistoupí. Na zastupitelstvu vystoupil s protinávrhem zastupitel Marian Bystron s hnutí PRO Chomutov, který žádal, aby se zastupitelé vrátili k sumě z nejnižšího znaleckého posudku, tedy přibližně 20 milionu korun. Na toto reagovali zastupitelé s tím, že společnosti CV Relax a Kultura a sport nabídnou přibližně 26 milionu korun. V dubnu roku 2018 hnutí ANO 2011 a spolu s hnutím NOVÝ SEVER a volebními stranami ČSSD a KSČM vytvořilo koalici, která i přes nesouhlas například sdružení PRO Chomutov schválila výkupní cenu a poté vykoupila majetek na Kamencovém jezeře od CV Relax celkem za 26,1 milionu korun a tudíž je Kamencové jezero opět ve správě města. Tento pochybný pronájem vzbudil hodně emocí nejen u chomutovských občanů, kdy vše vypadá, jako kdyby minulá vláda města šla ruku v ruce s majiteli společnosti CV Relax. Po komunálních volbách v roce 2018 tedy nová vláda města začala rekonstruovat areál Kamencového jezera, jak již zmiňovala ve svém volebním programu.

Dalším problémem, který je obsažen ve volebních programech kandidujících stran jsou vyloučené lokality.

Pojem sociálního vyloučení můžeme definovat jako proces, kterým jsou jednotlivci nebo i celé skupiny osob zbavování přístupu ke zdrojům, které jsou nezbytné pro jejich zapojení do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti. Tento proces je primárně důsledkem chudoby a nízkých finančních příjmů, ale může za to i například nízká úroveň vzdělávání, špatné životní podmínky a nebo diskriminace.

Mezi zdroje sociálních vyloučení patří například zaměstnání, bydlení, sociální ochrana, zdravotní péče a nebo vzdělávání. Proces sociálního vyloučení se netýká pouze samotného jedince, ale týká se celé společnosti, kdy je tímto jevem trvale narušována společenská soudržnost.¹⁴⁸

¹⁴⁸ WINKLEROVÁ, Eva. Koncepce protidluhové politiky statutárního města Chomutova 2020 – 2024 [online]. 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <http://www.chomutov->

Termín nepříznivé sociální situace definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy v § 3 písm. b) je uvedeno, že „*nepříznivou sociální situací oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením,*“.¹⁴⁹

V minulosti vznikaly sociálně vyloučené lokality jako následky postkomunistické transformace v 90. letech 20. století. V současnosti tyto lokality vznikají následkem vytlačování romských rodin a jejich sestěhování a nebo v důsledku řízeného sestěhování městem.¹⁵⁰

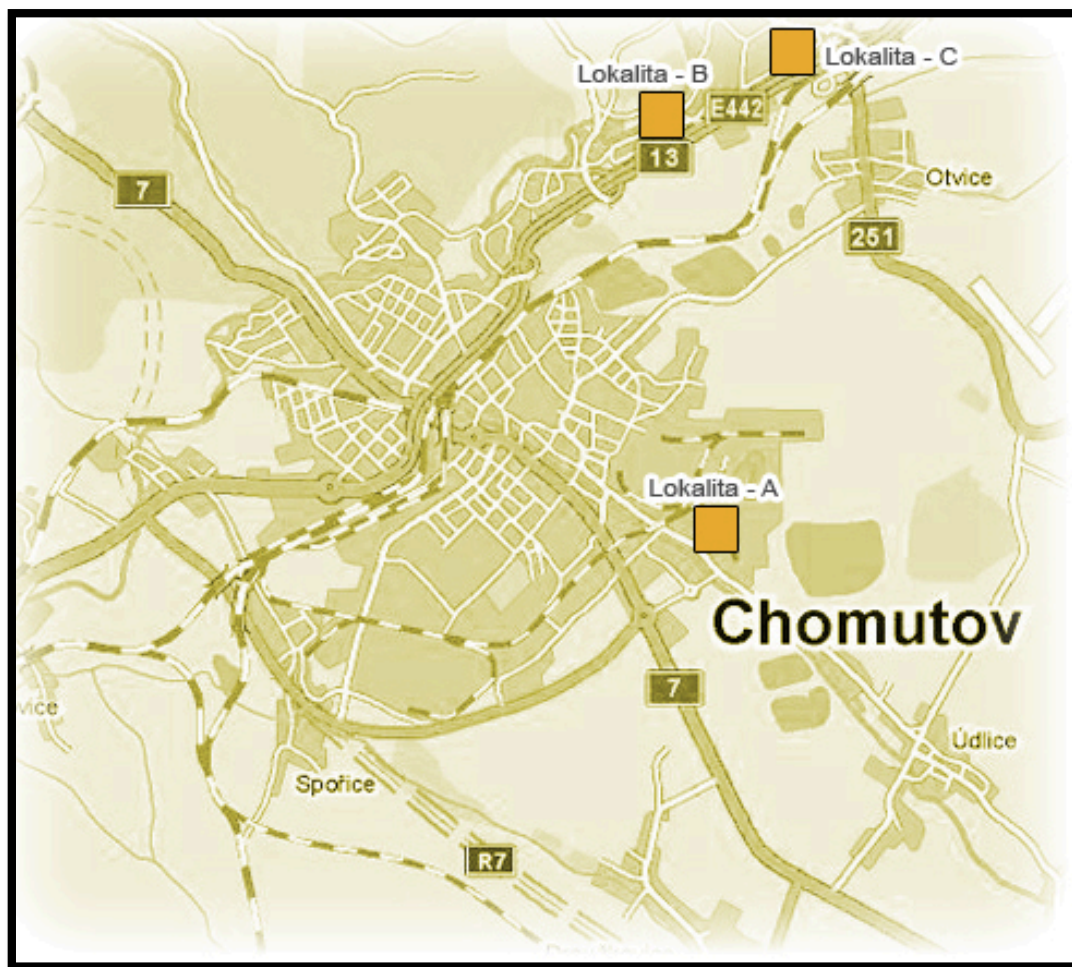
V ústeckém kraji se nachází přibližně něco kolem 63 sociálně vyloučených lokalit a v Chomutově jsou registrovány k roku 2010 tři hlavní vyloučené lokality, ze kterých už jedna není aktuální a sociálně slabší občané zde již nežijí. Žijí zde především Romové, kteří žijí ve vyloučených lokalitách, které jsou na okraji města, jako je například ulice Dukelská v Chomutově, naopak se na druhé straně nachází sociálně vyloučené lokality přímo v centru města, kdy se jedná o sídliště v ulici Kamenná a Písečná taktéž v Chomutově. K romské národnosti se při sčítání v roce 2011 přihlásilo ve statutárním městě Chomutov 108 osob, je to tudíž 0,2 % z celkového obyvatelstva, ale podle názoru autorky práce se nejedná o veškeré romské obyvatelstvo na území města.

mesto.cz/?download=/m-om-sv-dokumenty/koncepce-protidluhove-politiky-chomutov-2020-2024.pdf

¹⁴⁹ Zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách § 3 písm. b)

¹⁵⁰ BALOGOVÁ, Lenka. *Sociálně vyloučené lokality v Ústeckém kraji* [online]. In: . 2010, s. 2-4 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1653181

Schéma č. 1: Sociálně vyloučené lokality statutárního města Chomutova

Zdroj: esfcr.cz

První sociálně vyloučená lokalita (A), která dnes již neexistuje se nacházela na okraji města v ulici Dukelská, kde se v lokalitě nacházel komplex, který byl složený ze dvou domů a pěti buněk. Jeden dům měl čtyři vchody po 8 bytech. Druhý uvedený dům již několikrát vyhořel a je určen k likvidaci. Tato lokalita byla uměle vytvořena a vznikla tedy řízeným sestěhováním. Byty původně sloužily jako ubytování pro zaměstnance místních továren, ale na počátku 90. let je město odkoupilo a v roce 1991 a 1992 sem byly nastěhovány první romské rodiny, které způsobovaly dluhy na nájmu v městských bytech. Obyvatelé, kteří žili v domě určeného k demolici byly postupně přestěhováni do druhého domu a nebo se sami odstěhovali do jiné vyloučené lokality ve městě. K roku 2014 zde žilo přibližně 70 romských obyvatel, kteří tvořili většinu na celkovém počtu obyvatel této lokality. Co se týče vzdělanostní struktury, tak zde žila většina pouze se základním vzděláním, přibližně 20% se středním vzděláním bez maturity a pouze jednotlivci se středním vzděláním s maturitou nebo vyšším vzděláním. V této lokalitě byla většina

obyvatel závislá na vyplácení sociálních dávek od státu a ojedinele se zde vyskytuje lichva, krádeže a nebo narkomanie a gamblerství.¹⁵¹ Jak jsem již zmínila, tato vyloučená lokalita dnes již neexistuje a obyvatelé byli odstěhováni do jiných vyloučených lokalit. Dnes zde v prostorech této lokality sídlí úklidová firma, která právě tyto vyloučené sociálně slabé občany zaměstnává.

Další sociálně vyloučenou lokalitou (B) je sídliště v ulici Kamenná v Chomutově, kde Romové žijí převážně v panelových domech, kdy pouze jeden vchod je obývaný čistě romským obyvatelstvem. Tato lokalita vznikla nařízeným i přirozeným sestěhováním, kdy panelové sídliště bylo vystavěno na přelomu let 1979 a 1980, kdy zde byty byly přidělovány obyvatelům obce a postupně se sem začaly sestěhovávat i Romské rodiny. Podle odhadu zde žije přibližně na 2 tisíce romských obyvatel, což je 70 % podílu Romů na celkovém počtu obyvatel dané lokality. U vzdělanostní struktury je tomu stejně jako u první sociálně vyloučené lokality. I zde je většina obyvatel závislá na sociálních dávkách, ale několik osob je trvale zaměstnáno například u Technických služeb nebo v průmyslových zónách. Ojedinele se zde vyskytuje prostituce, která je ve statutárním městě Chomutov obecně závaznou vyhláškou zcela zakázána, poté také distribuce a prodej drog, narkomanie nebo gamblerství.¹⁵²

Poslední vyloučenou lokalitou (C) je sídliště v ulici Písečná, která se nachází nedaleko sídliště Kamenná. Obyvatelé zde žijí v panelových domech. Romské obyvatelstvo zde žije po celém sídlišti, ale čtyři vchody panelových domů jsou obydleny převážně Romy. Lokalita vznikla jak kříženým, tak i přirozeným sestěhováním, kdy panelové domy byly vystavěny v letech 1980 – 1983 a byty byly přerozdělovány především obyvatelům obce, kteří čelili následkům zbourání domů a bytů v důsledku těžby hnědého uhlí. Byty se zde prodávají velmi levně. Podle odhadu zde žije přibližně 2 tisíce Romů, což je skoro 50 % podílu Romů na celkovém počtu obyvatel uvedené lokality.¹⁵³

V případě sociálně vyloučených lokalit blíže centru města se jedná o lokality, kde se ve velkém pronajímaly a nebo skupovaly byty, a vlastníci je dále

¹⁵¹ Mapa sociálně vyloučených a sociálně vyloučeným ohrožených romských lokalit v České republice. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_8_1.html

¹⁵² Mapa sociálně vyloučených a sociálně vyloučeným ohrožených romských lokalit v České republice. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_8_2.html

¹⁵³ Mapa sociálně vyloučených a sociálně vyloučeným ohrožených romských lokalit v České republice. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_8_3.html

pronajímali právě sociálně vyloučeným osobám kvůli příspěvku od státu. Rada města tedy schválila tzv. „bezdotkatkové zóny“, kde nebude vyplácen sociální příspěvek na bydlení. Těmito zónami jsou například sídliště Březenecká, Kamenná, Zahradní, Písečná a střed města v okolí ulice Palackého, Čelakovského, Vinohradská, Tovární a Pražská. Radnice chce tímto krokem zabránit typickému scénáři, kdy spekulant odkoupí jeden či více bytů a za vysoké nájemné, které je dopláceno sociálními dávkami v nich ubytuje mnohačlenné rodiny, které poté narušují soužití v domech nebo dokonce na celých sídlištích. Dalším problémem je, že spekulanti ve většině případech nehradí sdružením vlastníků zálohy za služby a tudíž jim vznikají dluhy.¹⁵⁴ Statutární město Chomutov tedy využilo novely zákona o hmotné nouzi a žádost zabránit tomuto „kupčení“ s byty vydalo k 5. 6. 2018 formou veřejné vyhlášky Opatření obecné povahy ohledně oblastí se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů. Město v tomto opatření vytyčilo celkem pět oblastí. K výše uvedeným oblastem se přidaly také oblasti sídliště Březenecká, Zahradní a také lokalita středu města, která je tvořena ulicemi a částmi ulice v oblasti silnice I/13. Obec takto jednala podle ustanovení § 33 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, kdy může obec podle tohoto ustanovení a ve které se nacházejí místa s vyšším výskytem sociálně nežádoucích jevů požádat příslušný pověřený obecní úřad o vydání opatření obecné povahy. Ze žádosti musí být zřejmé, o která konkrétní místa se jedná a musí zde být k žádosti připojené také odůvodnění, v čem je žadatelem spatřován zvýšený výskyt nežádoucích jevů, tedy porušování veřejného pořádku, nepříznivé vlivy působící na děti a nebo velký výskyt osob pod vlivem návykových látek. Z Bezpečnostní analýzy Ústeckého kraje bylo zjištěno, že se statutární město Chomutov v rámci indexu celkové trestné činnosti z okresu Chomutov pohybuje na 2. místě a co se týče násilné mravnost, tak zde na 3. místě. Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015 definuje v Chomutově 7 sociálně vyloučených lokalit, kdy se tato sídliště vyznačují zvýšeným množstvím páchaných deliktů a vysokou mírou počtu případů zanedbávání dětí. Podle statistik Městské policie Chomutov a OSPOD MMCH byly zmapovány a vytyčeny lokality ve středu města, kde se nachází například ubytovny, které jsou využívány zejména sociálně slabými obyvateli. Dále ke statistikám z roku 2017 přidala Městská policie Chomutov počet přestupků, které v sociálně

¹⁵⁴ BRANDA, Tomáš. *Město vyhlásí zóny bez dotkatků na bydlení, chce omezit spekulace s byty*[online]. 2017 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.chomutov-mesto.cz/cz/1859.mesto-vyhlasi-zony-bez-dotkatku-na-bydleni-chce-omezit-spekulace-s-byty>

vyločených lokalitách řešila a bylo jich přibližně 1600, kdy tento uvedený počet přestupků činil 64,05 % z celkového množství přestupků, které Městská policie Chomutov řešila v celém katastrálním území. Stejně tak své statistiky poskytl odbor sociálně právní ochrany dětí MMCH, ze kterého vyplývá, že v těchto sociálně vyločených lokalitách je pro nedostatečnou péči o děti, týrání, zanedbávání, záškoláctví nebo trestnou činnost mladistvých celkem sledováno 194 rodin, kdy celkový počet problematických rodin ve vyločených lokalitách tvořil 80,93 % z celkového množství rodin sledovaných OSPOD na celém území města.¹⁵⁵

Co se týče sociálního začleňování, je zde národnostní struktura obyvatelstva velmi důležitá. Ve statutárním městě Chomutov celkový počet cizinců kontinuálně roste a s ohledem na stagnující počet obyvatel tak podíl cizinců na celkové populaci získává na významu.¹⁵⁶ Podíl počtu cizinců od roku 2010 stále narůstá.¹⁵⁷

Spousta občanů v sociálně vyločených lokalitách řeší problémy s exekucemi, kdy nejčastějšími důvody vzniku exekucí jsou neplacené úvěry nebo neplacené pohledávky za nájem a energii. Dále to mohou být například neplacené místní poplatky – ze psů nebo odvoz komunálního odpadu.¹⁵⁸

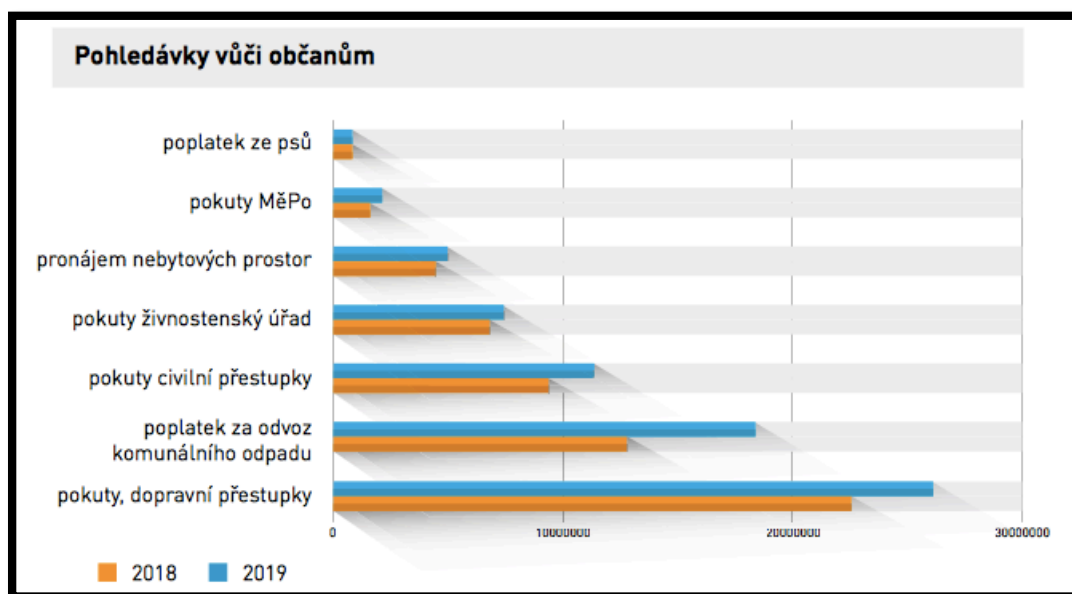
¹⁵⁵ Opatření obecné povahy č. j. MMCH/42216/2018/KT. Dostupné na: https://www.chomutov-mesto.cz/?download=/m-om-sv-dokumenty/verejna_vyhlaska-opatreni_obecne_povahy.pdf

¹⁵⁶ Asistenční centrum, a.s.. Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb v ORP Chomutov 2018 – 2021 [online]. 2018 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://socpom.chomutov.cz/download/1/pages/komunitni-plan-orp-chomutov-2018-2021-05.pdf>

¹⁵⁷ Asistenční centrum, a.s.. Část 1A: Sociálně – demografická analýza pro účely komunitního plánu 2018 [online]. 2018 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://socpom.chomutov.cz/download/1/pages/1-socialne-demograficka-analyza-37.pdf>

¹⁵⁸ WINKLEROVÁ, Eva. Koncepce protidluhové politiky statutárního města Chomutova 2020 – 2024 [online]. 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: http://www.chomutov-mesto.cz/?download=/m-om-sv-dokumenty/koncepce_protidluhove_politiky_chomutov.2020_2024.pdf

Graf č. 5: Pohledávky vůči občanům v roce 2018

Dostupné z elektronické brožury:
Koncepce protidluhové politiky
statutárního města Chomutova 2020 -
2024

Nejčastěji řeší lidé problémy s dluhy, které souvisí s nájmem u společnosti Chomutovská bytová, a. s.. Většinou jsou to třeba i 10 let staré dluhy a ty postupně narůstají. Dále to jsou dluhy, kdy si lidé půjčují u nebankovních společností a poté se snaží „vytlouct klín klínem“, kdy si půjčí další finance na zaplacení již dříve vzniklého dluhu. Chomutovský okres má třetí nejvyšší podíl exekucí a zadlužení v ústeckém kraji.¹⁵⁹

¹⁵⁹ WINKLEROVÁ, Eva. Koncepce protidluhové politiky statutárního města Chomutova 2020 – 2024 [online]. 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: http://www.chomutov-mesto.cz/?download=/m-om-sv-dokumenty/koncepce_protidluhove_politiky_chomutov_2020_2024.pdf

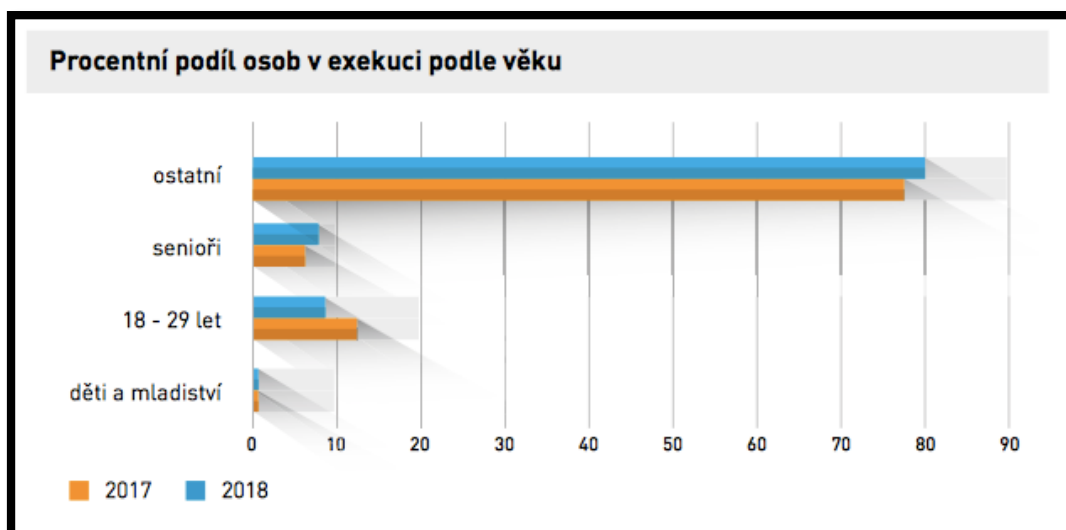
Tab. č. 3: Počet osob v exekuci ve statutárním městě Chomutov k roku 2018

	Počet osob v exekuci	Celkový počet exekucí
2018	21 212	113 883
2017	21 556	107 803

2017 2018

Dostupné z elektronické brožury:
 Koncepce protidluhové politiky
 statutárního města Chomutova 2020 -
 2024

Graf č. 6: Počet osob v exekuci ve statutárním městě Chomutov v roce 2018

Dostupné z elektronické brožury:
 Koncepce protidluhové politiky
 statutárního města Chomutova 2020 -
 2024

Dalo by se říci, že se komunální volby ve statutárním městě Chomutov od ostatních více neliší a nejsou tedy v ničem specifické. Jsou zde tedy nějaké strukturální problémy, dále například problémy se sociálně slabšími občany a nebo problém industriálního prostředí, ve kterém obyvatelé města žijí.

Závěr

Jak již autorka uvedla na úvod své diplomové práce a i v průběhu, tak volby jsou hlavním mechanismem zastupitelské demokracie, kdy si občané prostřednictvím kandidátů volí své zástupce, kteří budou zastávat jejich názory a hájit jejich zájmy. Tento mechanismus mohou voliči využít skoro každý rok, nebo někdy i víckrát do roka, kdy mají občané České republiky možnost právo projevit svůj názor a zvolit si zástupce hned v šesti volbách – volby do Poslanecké sněmovny České republiky, volby do Senátu České republiky, při volbách do krajských a obecních zastupitelstev, do Evropského parlamentu a v neposlední řadě si mohou voliči zvolit prezidenta České republiky.

V této práci se autorka zabývala pouze volbami do obecních zastupitelstev, kdy se jedná o volební systém v tomto případě velice komplikovaný a většina voličů si ani není vědoma způsobu přepočtený a následného rozdělení volebních hlasů a mandátů. Podle některých odborníků, je nejvhodnějším prostředkem volby tzv. panašování, jinak také výběr napříč stranami.

Co se týče praktické části diplomové práce, zabývala se zde autorka volbami do zastupitelstva statutárního města Chomutova. Z této praktické části je patrné, že zastupitelstvo obce je v posledních dvou volebních obdobích velmi stabilní a většina zastupitelů je zde stálých a nemění se obsazení funkcí členů zastupitelstva, což je podle názoru autorky pozitivní přínos pro město.

Cílem této diplomové práce bylo seznámit čtenáře a poskytnout souhrnný popis problematiky voleb do zastupitelstev obcí, a tento cíl byl podle názoru autorky splněn. Tato práce byla doplněna příslušnou judikaturou s názory soudců Ústavního soudu nebo Nejvyššího správního soudu.

Resumé

As the author has already stated at the beginning of her diploma thesis and in the course of the election, elections are the main mechanism of representative democracy, where citizens elect their representatives through candidates, who will hold their views and defend their interests. Voters can use this mechanism almost every year, or sometimes several times a year, when the citizens of the Czech Republic have the right to express their opinion and choose a representative in six elections - elections to the Chamber of Deputies of the Czech Republic, elections to the Senate of the Czech Republic. to regional and municipal councils, to the European Parliament and, last but not least, voters can elect the President of the Czech Republic.

In this work, the author dealt only with elections to municipal councils, which is a very complicated electoral system in this case and most voters are not even aware of the way recalculated and the subsequent distribution of electoral votes and mandates. According to some experts, the most appropriate means of choice is so-called variegation, otherwise also the choice across the parties.

As for the practical part of the diploma thesis, the author dealt with the elections to the council of the statutory city of Chomtuvoa. From this practical part it is clear that the municipal council is very stable in the last two election periods and most of the representatives are permanent and the staffing of council members does not change, which in the author's opinion is a positive benefit for the city.

The aim of this diploma thesis was to acquaint the reader and provide a comprehensive description of the issue of elections to municipal councils, and this goal was, in the opinion of the author. This work was supplemented by relevant case law with the opinions of judges of the Constitutional Court or the Supreme Administrative Court.

Seznam použitých zdrojů

Použité právní předpisy:

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 23. března 1976, zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 120/176 Sb.
- Všeobecná deklarace lidských práv
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Použitá judikatura:

- Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 ze dne 4. 5. 2011.
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 768/06 ze dne 12. 12. 2006.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 191/2002 ze dne 26. 11. 2002.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 52 A 16/2018-195 ze dne 20. 11. 2018.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. Vol 11/2004 ze dne 9.12.2004.

Použitá literatura:

- ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8.
- ANTOŠ, Marek. Problémy soudního přezkumu výsledků voleb. *Právní rozhledy* 6/2007.
- ANTOŠ, Marek a Jan WINTR, ed. *Volby, demokracie, politické*

- svobody*. Praha: Leges, 2010. Teoretik. ISBN 978-80-87212-62-2.
- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
 - CABADA, KUBÁT a kol. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-63-7.
 - ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
 - ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.
 - FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky*. 4. opr. a dopl. vyd., v nakl. Doplněk 2. opr. a dopl. vyd. V Brně: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3254-5.
 - HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
 - CHYTILEK, Roman. *Teorie a metody politického marketingu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6.
 - KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1.
 - KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.
 - KOPECKÝ, Martin. *Zákon o obcích: komentář*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-376-1.
 - KOUDELKA, Zdeněk. *Komunální volby 1994. Politologický časopis*. 1995.
 - KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
 - KROUPA, Jiří. *Mediální právo*, Brno: Masarykova univerzita, 2009.

ISBN 978-80-210-4884-3.

- KUBÁČEK, Jan. *Slovník politického management a volebního marketingu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4013-3.
- MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3.
- PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran*. Praha: ASPI, 2008. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-291-4.
- SVOBODA, Jiří a HUDÁK, Jakub ed. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2003. ISBN 80-7308-056-7.
- *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-597-1.

Internetové zdroje:

- <https://www.mvcr.cz/>
- <https://www.czso.cz/>
- <http://volby.cz/>
- <https://www.chomutov-mesto.cz//>
- <https://www.esfcr.cz//>
- <https://www.kr-ustecky.cz//>
- <https://www.novysever.cz//>
- <https://www.procv.cz//>
- <https://www.socpom.chomutov.cz//>

Přílohy

Č. 1 – Vzor kandidátní listiny.

Vzor č. 1

Kandidátní listina pro volby do zastupitelstva

obce (města, městyse) *)

konané ve dnech 15. a 16. října 2010

Volební obvod č. **)

Název volební strany:

Typ volební strany: POLITICKÁ STRANA

Kandidáti:

Poř. č.	Jméno a příjmení	Věk	Povolání	Část obce, nečlenil-li se na část, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu	Název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj „bez politické příslušnosti“
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
....					
....					

Zmocněnec politické strany

.....
Jméno, příjmení, místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu

Náhradník zmocněnce

.....
Jméno, příjmení, místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu

.....
podpis zmocněnce

Č. 2 – Rozhodnutí o registraci volební strany.

MAGISTRÁT MĚSTA CHOMUTOVA

Zborovská 4602, 430 28 Chomutov
Tel.: 474 637 226 Fax: 474 652 777

V Chomutově dne 17.8.2018

ROZHODNUTÍ

Magistrát města Chomutova příslušný jako registrační úřad ve smyslu ust. § 21 odst. 3 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (*dále jen zákon o volbách do zastupitelstev obcí*), projednal podle ust. § 23 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, kandidátní listinu volební strany **sdužení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, v němž se sdružili Česká pirátská strana, JsmePRO!, Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ, Strana zelených, TOP 09 a nezávislí kandidáti** (registrované politické strany a politická hnutí) s názvem **PRO Chomutov pro volby do zastupitelstva statutárního města Chomutov**, konané ve dnech 5. a 6. října 2018, a rozhodl dne **17.8.2018 takto:**

Podle ust. § 23 odst. 3 písm. a) zákona o volbách do zastupitelstev obcí **registruje** kandidátní listinu volební strany **PRO Chomutov**.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se mohou ostatní volební strany, které kandidátní listinu podaly, domáhat do 2 dnů od jeho doručení ochrany u Krajského soudu v Ústí nad Labem (*§ 59 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí; za doručení se rozhodnutí považuje podle ust. § 23 odst. 4 zákona o volbách třetím dnem ode dne jeho vyvěšení na úřední desce Magistrátu města Chomutova, který rozhodnutí vydal*).

Vyvěšeno na úřední desce registračního úřadu dne: 17.8.2018

ROZDĚLOVNÍK:

PRO Chomutov
Patrioti České republiky
PRO Zdraví a Sport
Národní demokracie
ANO 2011
Česká strana sociálně demokratická
Občanská demokratická strana
Komunistická strana Čech a Moravy
NOVÝ SEVER
Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)
PROTI ZABÍJENÍ A TÝRÁNÍ ZVÍŘAT – sdružení DSZ a NK

Č.3 – Vzor prohlášení kandidáta.

Příloha ke kandidátní listině pro volby do zastupitelstva města,.....

konané ve dnech 2018

PROHLÁŠENÍ KANDIDÁTA

"*Já níže podepsaný(-á), narozen(-a),*

jméno(-a), příjmení

trvale bytem

(úplná a přesná adresa místa trvalého pobytu nebo evidovaného přechodného pobytu)

prohlašuji, že souhlasím se svou kandidaturou; nejsou mi známy překážky volitelnosti // překážka pomíne ke dni voleb do zastupitelstva obce (města, městského obvodu, městské části)*); nedal(-a) jsem souhlas k tomu, abych byl(-a) uveden(-a) na jiné kandidátní listině do téhož zastupitelstva."

V dne

.....
podpis kandidáta

**) Uvede se odpovídajícím*

Č. 4 – Protokol o vylosování čísel.

MAGISTRÁT MĚSTA CHOMUTOVA
Zborovská 4602, 430 28 Chomutov

V Chomutově dne 20.8.2018

PROTOKOL
o vylosování čísel

Dne 20.8.2018 na základě vyhlášky č. 59/2002 Sb., ust. § 7 odst. 1 o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vylosoval registrační úřad Magistrátu města Chomutova po ukončení registrace kandidátních listin čísla pro označení pořadí politických stran, politických hnutí, sdružení politických stran a politických hnutí a nezávislých kandidátů, sdružení politické strany a nezávislých kandidátů na hlasovacím lístku pro volby do zastupitelstva Statutárního města Chomutova, které se konají ve dnech 5. a 6. října 2018.

Statutární město Chomutov

č.1 Patrioti České republiky

č.2 ANO 2011

č.3 PRO Zdraví a Sport

č.4 PRO Chomutov

č.5 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)

č.6 NOVÝ SEVER

č.7 Občanská demokratická strana

č.8 Komunistická strana Čech a Moravy

č.9 Česká strana sociálně demokratická

č.10 Národní demokracie

č.11 PROTI ZABÍJENÍ A TÝRÁNÍ ZVÍŘAT – sdružení DSZ a NK

Čísla vylosovala: _____

Losování řídila: _____

Kontrolovala: _____

za registrační úřad
Magistrátu města Chomutova

O Z N Á M E N Í

Stanovení počtu členů zastupitelstva města Chomutova ve volebním období 2018 – 2022

Zastupitelstvo statutárního města Chomutova projednalo předloženou zprávu Rady statutárního města Chomutova a pro volební období 2018 – 2022 **stanovuje 35 členů ZSMCH.**

Usnesení ZaMěst. č. 054/18 z 12.3.2018

Č. 6 – Stanovení minimální počtu členů okrskové volební komise.

Stanovení minimálního počtu členů okrskové volební komise pro volby do zastupitelstva města Chomutova, které se konají ve dnech 5. a 6. října 2018

Okrsek	Adresa volební místnosti - CHOMUTOV	Minimální počet členů OVK
1.	Gymnázium - Mostecká 3000	6
2.	Gymnázium - Mostecká 3000	6
3.	Gymnázium - Mostecká 3000	6
4.	Základní škola - Na Příkopech 895	6
5.	Základní škola - Na Příkopech 895	6
6.	Základní škola - Školní 1480	6
7.	Základní škola - Školní 1480	6
8.	Základní škola - Školní 1480	6
9.	ZUŠ - nám.T.G.Masaryka 1626	6
10.	ZUŠ - nám.T.G.Masaryka 1626	6
11.	Městské divadlo	6
12.	Městské divadlo	6
13.	Základní škola - Kadaňská 2334	6
14.	Základní škola - Kadaňská 2334	6
15.	Základní škola - Kadaňská 2334	6
16.	Základní škola - Kadaňská 2334	6
17.	Základní škola - akademika Heyrovského 4539	6
18.	Základní škola - akademika Heyrovského 4539	6
19.	Základní škola - akademika Heyrovského 4539	6
20.	Základní škola - Hornická 4387	6
21.	Základní škola - Hornická 4387	6
22.	Bývalá základní škola - Havlíčkova 3675	6
23.	Bývalá základní škola - Havlíčkova 3675	6
24.	Bývalá základní škola - Havlíčkova 3675	6
25.	Základní škola - Březenecká 4679	6
26.	Základní škola - Březenecká 4679	6
27.	Základní škola - Březenecká 4679	6
28.	Základní škola - Březenecká 4679	6
29.	Základní škola - 17.listopadu 4728	6
30.	Základní škola - 17.listopadu 4728	6
31.	Základní škola - 17.listopadu 4728	6
32.	Mateřská škola - Školní pěšina 5212	6
33.	Mateřská škola - Školní pěšina 5212	6
34.	Základní škola - Zahradní 5265	6
35.	Základní škola - Zahradní 5265	6
36.	Základní škola - Zahradní 5265	6
37.	Základní škola - Zahradní 5265	6
38.	Základní škola - Písečná 5144	6
39.	Základní škola - Písečná 5144	6
40.	Základní škola - Písečná 5144	6

V Chomutově dne 6.8.2018

JUDr. Marek Hrabáč
primátor města Chomutova

Č. 7 –Vzor průkazu člena okrskové volební komise a zapisovatele okrskové volební komise.

P R Ů K A Z		T/4
člena okrskové volební komise		
Jméno, příjmení:		
Datum a místo narození:		
Místo trvalého pobytu:		
Číslo občanského průkazu:		
Funkce v komisi:		
člen, předseda, místopředseda*		
V	dne
* Uvede se odpovídající		podpis zapisovatele okrskové volební komise

P R Ů K A Z		T/5
zapisovatele okrskové volební komise		
Jméno, příjmení:		
Datum a místo narození:		
Místo trvalého pobytu:		
Číslo občanského průkazu:		
V		
* Uvede se odpovídající		podpis starosty, primátora*